

RAT U VIJETNAMU

Dom JNA u Beogradu je u okviru »Tribina opšte-narodne odbrane« organizovao diskusiju o iskustvima iz rata u Vijetnamu. Pošto je u diskusiji pokrenuto više interesantnih pitanja, a naročito iz borbenih dejstava oslobo-dilačkih snaga Južnog Vijetnama, to se redakcija »Vojnog dela« odlučila da objavi delove iz izlaganja pojedinih uče-snika. Smatramo da je to od interesa za naše čitaoce, jer iskustva vijetnamskog rata mogu naći korisnu primenu u koncepciji naše odbrane, naročito u domenu doktrine oru-žane borbe.

Objavljivanjem ovog materijala, želimo da podstak-nemo ostale naše čitaoce i saradnike, koji se inače bave proučavanjem raznih aspekata vijetnamskog rata, da se uključe u ovu našu diskusiju, jer su autori ovih priloga dali samo neke aspekte problema o kojima se raspravljalo.

Pukovnik Milan STJEPANOVIĆ

STRATEGIJSKI POLOŽAJ VIJETNAMA U JUGOISTOČNOJ AZIJI I INTERESI SAD U TOM PODRUČJU

Značaj Vijetnama za SAD bio je, pre svega, u stratezijskom položaju ove zemlje. Vojnostrategijski položaj Vijetnama i cele Indokine mnogo su širi od geografskih okvira zemalja Indokine. Radi toga, ulazak SAD u ovaj rat lakše je razumeti kada se vidi i sagleda položaj i mesto ovog prostora u okviru američke strategije posle drugog svetskog rata na području čitave jugoistočne Azije.

Posle drugog svetskog rata u zemljama jugoistočne Azije se razbuktala nacionalno-oslobodilačka borba, i to u većini zemalja (Vijetnam, Laos, Kambodža, Malaja, Indonezija, Filipini). U nemoćnosti da slome borbu porobljenih naroda tadašnje kolonijalne sile (Francuska, Engleska, Holandija) bile su prinuđene da daju ustupke i nezavisnost pojedinim narodima.¹ Sjedinjene Američke Države tada postaju najjača i vodeća sila kapitalističkoga sveta, koja se suprotstavljala na svim meridijanima, a posebno na ovom prostoru, pravednoj borbi naroda za svoju slobodu i nezavisnost, nastojeći da popune »vakuum« dotadašnjih kolonijalnih sila, čija je moć slabila i koje nisu mogle da održe svoju dominaciju.

Nakon pobeđe kineske revolucije, SAD su sebi postavile zadatak sprečavanja kineskog uticaja na društveno-političke procese u zemljama jugoistočne Azije, pa i šire — na progresivne svetske tokove na koje je kineska revolucija mogla imati i te kako snažan uticaj. To je bio jedan od važnih ciljeva uticaja i angažovanja SAD u jugoistočnoj Aziji, što predstavlja vrlo važan faktor u globalnom stratejskom planiranju i angažovanju SAD na tome području.

Moramo se podsetiti da se vreme intenzivnog američkog prodiranja u jugoistočnu Aziju poklapa sa vremenom razbuktavanja hladnog rata u svetu, tj. sa vremenom kada su SAD izgrađivale blokovski vojnopolički mehanizam širom sveta. Nama je poznato da je takav mehanizam izgrađen, počev od Evrope, pa preko Bliskog i Srednjeg istoka i jugoistočne Azije, sve do Dalekog istoka. To je upravo period kada je i taj prostor bio zahvaćen izgrađivanjem blokovske strukture od strane SAD (NATO-pakta, SEATO-pakta, CENTO-pakta).

Na području jugoistočne Azije i šire, SAD su užurbano izgrađivale svoj tzv. sistem *pacifične odbrane*, koji je bio osnova njihovog vojnog prisustva i vojne strukture koju su tada izgrađivale. Prva linija sistema pacifične odbrane zahvatala je sledeće zemlje: Aljaska — Japan — Južna Koreja — Okinava — Tajland — Indokina — Malajski arhipelag i dalje prema jugu. Druga linija ovog sistema išla je preko Aleutskih ostrva, Havajskih ostrva, Guama, Novog Zelanda, pa do Australije (vidi šemu).

Znamo da je taj sistem pacifičke odbrane, prema svojim linijama protezanja, išao na upornost u odbrani, a to znači da nije bio

¹ Francuska je priznala nezavisnost Demokratske Republike Vijetnama marta 1946. godine, a Laos i Kambodža su dobili status ustavnih monarhija pod protektoratom Francuske maja 1947. godine. Holandija je priznala Republiku Indoneziju marta 1947. godine. Velika Britanija priznala je nezavisnost Burme januara 1948. godine, a mesec dana kasnije proglasila je stvaranje Malezijske Federacije pod upravom britanskih komesara.

kratkovečan, već da je pokazivao svu ozbiljnost sa kojom su SAD prilazile njegovoj izgradnji. U tom sistemu SAD su izgradile vrlo razgranatu mrežu vojnih baza i uporišta, sklopile su više vojnih saveza i paktova među kojima je i pacifički pakt, poznat još pod nazivom »Anzus«, pakt za jugoistočnu Aziju pod nazivom SEATO i drugi.

Ovaj blokovski sistem dopunjen je mnoštvom bilateralnih vojnih ugovora sa pojedinim zemljama jugoistočne Azije, među kojima su Japan, Južna Koreja, Tajvan, Južni Vijetnam i druge zemlje. Koliki su značaj SAD pridavale sistemu pacifičke odbrane vidi se i po tome što su one samo na prvoj liniji tog sistema imale nekoliko puta jače oružane snage od ukupnih efektivna u drugim delovima sveta.

Tako su početkom 1969. godine oružane snage SAD u ovom sistemu brojale 832.000 ljudi opremljenih najsavremenijom ratnom tehnikom, a njihov raspored je bio sledeći: u Japanu 30.000, u Južnoj Koreji 55.000, na Okinavi 45.000, na Formozi 9.000, na Guamu 13.000, na Filipinima 15.000, u Južnom Vijetnamu 550.000, u Tajlandu 50.000, na brodovima Sedme američke flote 65.000 ljudi. Sedma flota je u to vreme prema broju ljudi i brodova bila jača četiri puta od Šeste američke flote stacionirane u Mediteranu. Ona je u svom sastavu imala oko 200 brodova. Samo iz ovoga što je najkraće rečeno za američki sistem pacifičke odbrane vidi se da na američko angažovanje u vijetnamskom ratu ne možemo gledati izolovano, već u sklopu čitavog sistema i globalne američke strategije.

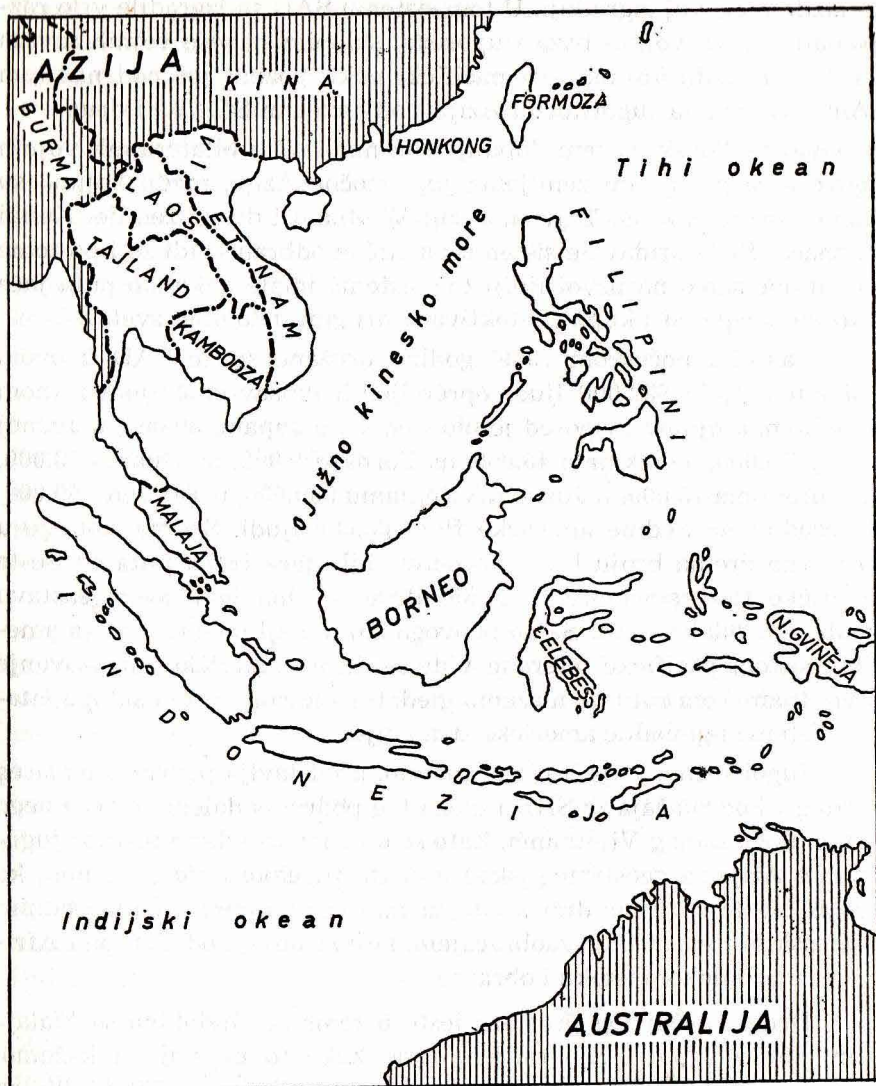
Jugoistočna Azija, to je očigledno, predstavlja područje od šireg strategijskog značaja za SAD i uloga tog područja daleko je veća nego što je uloga samog Vijetnama. Zato se obično kaže da je prostor jugoistočne Azije sa geostrategijskog aspekta *posebno važan*, jer onaj ko kontroliše taj prostor drži kontrolu nad celokupnim međunarodnim pomorskim i vazdušnim saobraćajem, koji se odvija od Evrope i Afrike prema Dalekom istoku i obratno.

Drugi značaj tog prostora jeste u tome što Indokina sa Malajskim arhipelagom i Australijom igra, kako to mi vojnici kažemo, ulogu »pregrade« između dva okeana — Indijskog i Tihog. To sa vojnog stanovišta nije potrebno posebno objašnjavati.

U isto vreme taj prostor kao pregrada čini most između dva kontinenta, azijskog i australijskog, radi čega su Amerikanci u sklopu svojih opštih interesa u Aziji u to vreme posebno nastojali da zaposednu i Vijetnam.

Dakle, geostrategijski položaj jugoistočne Azije je takav da se preko njega može vršiti jak uticaj i na mnogo šira prostranstva. Zbog toga su SAD kao vodeća imperijalistička zemlja u svetu, rukovođena

ŠIRE PODRUČJE INDOKINE

iskustvom ranijih kolonijalnih sila, svoje težište usmerila na zaposjedanje tog prostora. Poseban značaj ovog prostora je još u tome što je pomenuto područje veoma bogato stratejskim sirovinama. U 1965. godini, a to je vreme kada je američko angažovanje bilo najjače, zemlje jugoistočne Azije davale su 84,3% svetske proizvodnje kaučuka i 65% svetske proizvodnje kalaja itd.

Ovo su bili argumenti kojima smo hteli da pokažemo šta je to što je nateralo SAD ili šta je to što ih je rukovodilo da se ovako uporno angažuju za taj prostor. Vijetnam i Indokina imaju posebno mesto u sklopu toga prostora. Mislim da je dovoljno rečeno da bi se videlo koliki su značaj SAD poklanjale sistemu pacifičke odbrane. Da vidimo koliku su cenu SAD platile za tu svoju pacifičku odbranu kroz rat u Vijetnamu.

Vijetnamski rat je bio najskuplji rat u istoriji SAD. Počev od decembra 1961. godine, kada je prvi Amerikanac poginuo, bio je to najduži rat koji je Amerika ikada vodila. To je bio prema broju poginulih četvrti rat u njenoj istoriji, a treći prema broju ranjenih. Mereno utrošenim dolarima, jedino je drugi svetski rat bio skuplji od vijetnamskog.

Izneo bih i neke uporedne podatke o poginulim i ranjenim Amerikancima u dosadašnjim ratovima koje je vodila Amerika. To izgleda ovako: u drugom svetskom ratu poginulo je 291.557 američkih vojnika, u građanskom ratu (Sever — Jug) 234.938, u prvom svetskom ratu 53.402, u vijetnamskom ratu 45.937 (to još nije konačna cifra, već ona koja je zabeležena pred kraj prošle i početkom ove godine), u korejskom ratu 33.629; ranjenih Amerikanaca u drugom svetskom ratu je bilo 670.000, u građanskom ratu 382.000, u vijetnamskom ratu 303.622 (ni ova cifra nije konačna), u prvom svetskom ratu 204.002, u korejskom ratu 103.284. Vijetnamski rat SAD su vodili 11 godina i jedan mesec (računato do potpisivanja sporazuma u Parizu). Građanski rat su vodili četiri godine, u drugom svetskom ratu Amerikanci su učestvovali tri godine i osam meseci, u korejskom ratu tri godine, a u prvom svetskom ratu jednu godinu i sedam meseci.

Drugi svetski rat Amerikance je koštao 341 milijardu dolara, vijetnamski 140 milijardi, korejski 54 milijarde, prvi svetski rat 25 milijardi i 700 miliona dolara, a građanski rat (samo Sever) 4 milijarde dolara.

U vijetnamskom ratu Amerikanci su izgubili u borbenim dejstvima oko 1.646 aviona i 2.280 helikoptera, u udesima, kako oni sami prikazuju, 2.098 aviona i 2.588 helikoptera. Znači, ukupno su izgubili 3.744 aviona i 4.868 helikoptera. Sa tim pokazateljima se može potvrditi da je za SAD prostor jugoistočne Azije i sam Vijetnam bio od takvog značaja da ni ovako visoka cena koju su oni platili za taj rat nije za njih bila visoka.

Svakako da je rat u Vijetnamu imao i druge strategijske dimenzije koje prevazilaze okvire tog ratišta, pre svega, mislim na zainteresovanost ostalih velikih sila za ovo područje, na njihove stavove i

u koliko meri su one imale određeni uticaj na tok rata. Međutim, sagledavanje strategijskog položaja i značaja područja jugoistočne Azije, a posebno Vijetnama u vojnostrateškim planovima SAD, razjašnjava nam mnoge stvari vezane za vijetnamski rat. S druge strane, ovakav prilaz problemu pomaže nam da lakše sagledavamo i ocenjujemo druge slične situacije u drugim područjima sveta gde strategijski interesi velikih sila mogu ugroziti slobodu i nezavisnost malih naroda.

Pukovnik Nikola ANIĆ

AMERIČKI VOJNOSTRATEGIJSKI KONCEPT

Američki vojnostrategijski koncept u vijetnamskom ratu mora-mo posmatrati kroz prethodno iznete ciljeve rata o čemu je govorio pukovnik STEPANOVIĆ, kao i razvoj ratnih događaja na indokineskom prostoru uopšte, a vijetnamskom posebno.

Američko vojno angažovanje u vijetnamskom ratu usledilo je u onom periodu kada su se SAD nalazile na prelazu između tzv. strategije »masovne nuklearne odmazde« i nove (Kenedijeve) strategije »elastičnog protivdejstva«. Tadašnja američka oružana snaga bila je tako koncipirana da odgovori potrebama nuklearnog rata. U tim okvirima kretala se i njihova vojna misao. Međutim, novi problemi koji su nastali angažovanjem Amerike u vijetnamskom ratu donosili su nove vojnostrategijske nepoznanice na koje je trebalo odgovoriti. To je bio partizanski oblik rata za koji ni njihova vojna misao, niti vojna organizacija nisu mogli *odmah* dati potpunije odgovore. Zato su se neprekidno, za svih 11 godina ratovanja, nalazili u traganjima za novijim vojnostrategijskim rešenjima.

Pre neposrednog američkog angažovanja u vijetnamskom ratu, u periodu od 1960—1964. godine dok je u Južnom Vijetnamu trajao narodni ustanak protiv okrutnog Dijemovog režima, učinjen je pokušaj da se pokret uguši vojnim snagama Sajgona, koje su pripremali i, u stvari, vodili američki vojni savetnici, i time da se učvrsti sajgonski režim. To je period tzv. nekonvencionalnog ili specijalnog rata, gde su se angažovale samo američke specijalne snage uz snažnu vazduhoplovnu podršku. Osnovna strategijska zamisao je bila da se izoluju oslobodilačke snage od naroda, a potom razbiju i unište. Težište je, dakle, bilo na odvajanju stanovništva od uticaja FNO. Kao što je

poznato, takva strategijska orijentacija nije uspela, pre svega, zbog snažnog političkog delovanja FNO na vijetnamske mase i zato što je južnovijetnamski seljak nasilno odvajan od svog ognjišta i zatvaran u tzv. strateška naselja. Oružana borba je nosila karakteristike operacija »kratkog dometa«, što je dovodilo do rasipanja snaga i slabljenja siline udara.¹ Na zadacima pacifikacije bile su angažovane sajgonske posadne formacije, dok su operativne jedinice vodile borbu protiv južnovijetnamske oslobodilačke armije. Neke čvrste veze i sinhronizovanih dejstava među tim snagama nije bilo. Takva dejstva sajgonske armije »kratkog dometa« nisu mogla da dosegnu i ozbiljnije ugroze baze oslobodilačkih snaga koje su jačale svoj borbeni potencijal i bile u stanju da lakše ispolje ofanzivna dejstva.

Oslobodilačke snage su postepeno prenosile operacije u područja koja su bila od vitalnog značaja za sajgonski režim. Sajgonska armija našla se pred rasulom. Amerikancima je postalo jasno da je njihov strategijski koncept doživeo neuspeh. To je istovremeno bio i krah američke koncepcije specijalnog rata na vijetnamskom bojištu, čije su prve specijalne jedinice stigle u Južni Vijetnam u leto 1961. godine.

U takvoj situaciji usledila je američka eskalacija rata, koja je nastala kao rezultat neuspeha prethodnog vojnostrategijskog koncepta i nastojanja da se narod izoluje od snaga FNO. Amerikanci su se odlučili da vojnički intervenišu u Vijetnamu kako bi izolovali južnovijetnamske oslobodilačke snage od DR Vijetnama angažovanjem jakih snaga RV i RM protiv Severnog Vijetnama uz istovremeno upućivanje u Južni Vijetnam snaga kopnene vojske, mornaričke pešadije, RV i RM protiv oslobodilačke armije FNO. Protiv DR Vijetnama orijentisali su se na vazdušni rat i delimičnu pomorsku blokadu. Osnovno strategijsko načelo američkih snaga u Južnom Vijetnamu bila je operacija »pretraži i uništi«. Namera je bila da se oslobodilačke snage sabiju na uski prostor i da im se nametne frontalni oblik rata.

Osnovni strategijski princip svodio se na to da se pronađu jedinice oslobodilačkih snaga. To traganje za oslobodilačkim snagama imalo je za posledicu konstantno »narastanje« američkih snaga u Južnom Vijetnamu, kao i da su postali previše »tanki u bazi« u situaciji kada su protiv sebe imali snažan otpor vijetnamskog naroda. Naime, američke oružane snage nisu uspele da prekinu vezu između DR Vijetnama i oslobodilačkih snaga FNO i liše ih podrške i pomoći

¹ Do koje su mere rasipane sajgonske snage govori podatak da je tokom 1964. godine prosečno upućivano 72.000 patrola mesečno, od kojih je samo oko 600 dolazilo u dodir i stupalo u borbu sa snagama FNO.

sa severa, niti su bili u mogućnosti da razdvoje, međusobno izoluju i unište oslobodilačke snage koje su sačuvale i ojačale svoj borbeni potencijal i stvorile preduslove za strategijski zaokret koji je doveo do sloma američki strategijski koncept operacija »pretraži i uništi«.

U takvoj situaciji, početkom 1968. godine počela je opšta ofanziva oslobodilačkih snaga, poznata pod nazivom »novogodišnja« ili »TET-ofanziva«. Bio je to opšti napad na slabo zaštićene američke baze i garnizone. Rezultat te ofanzive nije bio samo vojni, nego politički i psihološki uspeh oslobodilačkih snaga. Američke jedinice morale su se povući u baze i gradove i u njima se zaštititi. Tada je naređeno da se prekine sa bombardovanjem DR Vijetnama i, nešto kasnije, počeli su Pariski pregovori.

Istovremeno, u SAD dolazi do smene na čelu administracije. Novi američki predsednik Nikson razradio je vojnostrategijski kurs poznat kao »guamska doktrina« ili »vijetnamizacija« rata, što nije bilo ništa drugo nego pokušaj da se osposobi vojska sajgonskog režima za preduzimanje glavne uloge u oružanoj borbi, dok bi uloga američkih oružanih snaga postepeno opadala. To je, uostalom, poznata strategija — ostvarivanje vlastitih ciljeva tuđim žrtvama.

Novi strategijski kurs, naravno, nikako ne znači odustajanje od pretenzije da se postigne vojna pobjeda. Naprotiv, taj koncept je bio pokušaj da se do pobjede dođe drugim putem. S druge strane, taj novi vojnostrategijski koncept pretpostavljao je pokušaj blokiranja snaga FNO i njegovo »odsecanje« od baze — naroda pomoću tzv. strategije »dolar protiv ideja«.

Posle toga je i Kambodža uvučena u vrtlog rata (1970), a pre toga je izgrađena Maknamarina linija duž 17. paralele; u proleće 1971. izvršen je upad u južni Laos i nastavljeno je konstantno borbardovanje tzv. Ho Ši Minovog puta, koji vodi iz DR Vijetnama, preko južnog Laosa, u dolinu reke Mekong. Ova orijentacija se u završnici vijetnamskog rata proširila i na blokadu DR Vijetnama miniranjem luka u Tonkinškom zalivu, blokadu iz vazduha svih prilaza sa severa miniranjem kanala i reka, rušenje svih komunikacija i saobraćajnih objekata itd.

Američke oružane snage nisu postigle ciljeve kojima su težile u Južnom Vijetnamu. Nisu ih postigle zbog nesavladivih teškoća i protivrečnosti s kojima se sreće svaki agresor suočen sa rešenošću naroda da stekne ili da brani svoju slobodu i nezavisnost. Osnovna protivrečnost ležala je između agresivnog karaktera rata i njegovog ishoda, na što ukazuje istorija ratova. Zatim, postojao je nesklad između ciljeva rata i usvojene strategije, kao i protivrečnosti između jačine snaga i mogućnosti njihove upotrebe.

Za američki vojnostrategijski koncept u Vijetnamu je karakteristično i to da su ulagani veliki naponi da se zadrži prostor uz istovremenu neophodnost da se raspolaže dovoljnim rezervama za aktivna dejstva. Zbog toga su nastajale česte promene strategijske koncepcije i vršena stalna eskalacija snaga (od 12.000 vojnika 1964. do 550.000 vojnika 1969. godine). Posle ofanzive oslobodilačkih snaga 1968. godine, američki generali tražili su pojačanje od 200.000 vojnika, koje nisu nikada dobili. Čak i da su ih dobili, oni ne bi suštinski rešili problem američke strategije u Vijetnamu. Uprkos brojnom porastu američkih oružanih snaga i sajgonskog režima, oni nisu bili u stanju da zagospodare prostorom Južnog Vijetnama, pre svega zato što na tom prostoru živi narod koji je agresoru pružio otpor najrazličitijim oblicima.

U završnom periodu vijetnamskog rata, koji je praktično počeo ofanzivom oslobodilačkih snaga 30. marta 1972. godine, suština američkog vojnostrategijskog koncepta nije više bila u traženju vojnog rešenja putem operacija kopnene vojske, kako je to bilo ranije. Tada je pojačan intenzitet dejstva u strategiji izolacije celokupnog vijetnamskog i indokineskog ratišta i maksimalno korišćenje najsavremenije tehnike uz dalje angažovanje sajgonske armije i preostalog dela američkih snaga zatečenih na južnovijetnamskom prostoru. Obnovljen je vazdušni rat protiv DR Vijetnama, koji takođe nije postigao cilj — vojnu pobedu.

Pukovnik Mišo MARTINOVIC

KARAKTERISTIKE RATIŠTA I NAČELA DEJSTAVA OSLOBODILAČKIH SNAGA

U uslovima apsolutne nadmoćnosti američkih snaga i snaga sajgonskog režima u živoj sili i tehnici, a naročito u vazduhu i na moru, kao i u sredstvima vatrene podrške, snage FNO suprotstavljale su se protivniku partizanskim načinom izvođenja borbenih dejstava i drugim formama borbe, koje su u nastaloj situaciji najviše odgovarale. Pri tome su opšte karakteristike vijetnamskog ratišta imale veoma veliki značaj i ulogu.

Južnovijetnamsko ratište je veoma nepodesno, složeno i teško za izvođenje borbenih dejstava sa većim združenim jedinicama. Topografski sastav zemljišta i klimatski uslovi znatno su uticali na karak-

ter i način vođenja borbenih dejstava, kao i na mogućnost korišćenja savremene borbene tehnike.

Južni Vijetnam ima izdužen oblik. Prostire se sa severa na jug u dužini 1.400 kilometara, a po širini (istok — zapad), ima svega oko 250 kilometara. Zemljište je pretežno planinsko, vrlo je ispresecano i delimično močvarno. Vijetnam ima tropsku klimu.

Planinski deo južnog Vijetnama je pošumljeno zemljište sa mnogo planinskih grebena, prevoja i manjih dolina. Drumski i železnički saobraćaj je vrlo nerazvijen. Najveću prepreku operativnog značaja na tom području predstavlja planinski lanac Anamitskih planina, koje zauzimaju skoro svu teritoriju severnog i istočnog dela zemlje. Prosečna nadmorska visina ovog planinskog lanca je 1.600 — 2.000 metara. Istočne padine se strmo spuštaju ka morskoj obali i teško su pristupačne. Zapadne padine blago se spuštaju ka dolini reke Mekong. Greben ovih planina predstavlja prirodnu prepreku, koju je teško savladati kad se ide sa severa u južni deo Južnog Vijetnama.

Komanda FNO je taj rejon smatrala ključnim za vođenje oslobodilačkog rata, pa i rata u Indokini. Zbog toga je vojno rukovodstvo FNO došlo do zaključka da taj rejon treba u celini zaposesti jakim snagama.

Južni rejon je nizija ispresecana kanalima, rekama i močvarama. Nepodesan je za izvođenje borbenih dejstava. Na tom području raste bujno tropsko rastinje i ti predeli džungle su vrlo neprohodni. Upotreba avijacije u Južnom Vijetnamu je bila dosta ograničena.

S druge strane, vatrena podrška jedinica je bila veoma otežana i komplikovana, jer u pomenutom rejonu postoji veliki broj nasipa, kanala, naselja, pirinčanih polja i tropskog rastinja.

Južni rejon Južnog Vijetnama je najnaseljeniji deo zemlje, ekonomski najrazvijeniji i ima dobru mrežu puteva. U njemu je koncentrisan veći deo stanovništva, koje živi u velikim gradovima i prigradskim naseljima. Iz tog rejona, skoro celokupno stanovništvo Južnog Vijetnama snabdeva se poljoprivrednim proizvodima, a to znači i trupe sajgonskog režima i američke snage. Zato su Amerikanci prilikom izvođenja borbenih dejstava i bombardovanja bili veoma obazrivi. Jer, da su uništavali poljoprivredna dobra, doveli bi u pitanje i vlastite izvore snabdevanja.

Najveću prepreku u niziji čini reka Mekong, koja je u donjem toku močvarna. Reka je duga 4.500 kilometara, a odlikuje se jakim kolebanjem vodostaja. Najveći nivo reka Mekong dostiže u svom srednjem toku, u avgustu, a najniži u aprilu. Amplituda vodostaja dostiže

18 metara u gornjem i srednjem toku, a 7—8 metara na širim odsecima u srednjem i gornjem toku. U gornjem i srednjem toku ima mnogo vodopada i slapova, a u donjem toku širina reke iznosi 1—2 km. Plovna je u toku čitave godine, i to za brodove sve do Pnom-Pena (Kambodža).

Priobalni pojas je ravničarsko zemljište širine 30—40 km. Po čitavoj njegovoj dužini prolazi železnička pruga. Ovaj rejon je gusto naseljen, ekonomski je dobro razvijen i ima veliki broj pirinčanih polja.

Morska obala ima dosta zaliva i uvala, što olakšava iskrcavanje pomorskih desanata i organizovano snabdevanje jedinica pomorskim putem. Najpodesniji rejon za iskrcavanje desanata su bili: Ču Laj, Kvan Ngaj, Kuj Van, Song Hkau, zatoni Van Fong, Kam Ran i Sajgon. Pošumljeno zemljište predstavlja prirodnu prepreku, koja se teško savlađuje.

Klima u Južnom Vijetnamu je tropska. Srednja dnevna temperatura u najhladnijim mesecima (januaru i februaru) iznosi od plus 20 do 25 stepeni, a u najtoplijim mesecima je plus 27 do 32 stepena. Noćne temperature znatno se razlikuju od dnevnih. Godišnje padavine atmosferskog taloga kreću se od 1.500 do 3.000 mm vodenog taloga. Oko 80% vodenog taloga pada u vidu pljuskova, i to u periodu mart — april, pa do septembra i oktobra. Za vreme kiša nabujali potoci i reke izazivaju poplave. Bujice odnose propuste i mostove, nanose mulj po putevima i zbog toga se smanjuje pokretljivost jedinica i borbene tehnike. U kišnom periodu, koji se karakteriše slabom vidljivošću i jakom oblačnošću, borbena dejstva avijacije znatno se smanjuju, a napadna dejstva Amerikanaca u pojedinim rejonima su se čak prekidala.

Teški klimatski uslovi izazvali su i česta oboljenja američkih vojnika (malarija, žutica i druge infektivne bolesti). Tako nepovoljni klimatski uslovi negativno su uticali i na borbeni moral američkih i sajgonskih jedinica.

Najpogodniji za izvođenje borbenih dejstava je sušni period, koji traje od novembra do aprila. Naime, taj period je najpovoljniji za izvođenje dejstava američkih jedinica, dok je period od aprila do novembra bio najpovoljniji za izvođenje borbenih dejstava jedinica FNO.

Sve je to stvaralo američkom vojnom rukovodstvu određene teškoće u prilagođavanju ljudstva obuci, sanitetskom zbrinjavanju, pokretu, čuvanju i održavanju tehničkih sredstava.

Međutim, pored svih preventivnih mera, američki vojnik nije mogao biti u potpunosti pripremljen za vođenje borbenih dejstava u tim specifičnim uslovima vijetnamskog ratišta. On je bio izložen oboljenjima, u borbi je bio prilično nepokretljiv i nedovoljno izdržljiv.

Nepovoljni klimatski uslovi su negativno uticali na tehniku i naoružanje. Uticaju vlage pri visokim temperaturama najviše su bili izloženi vrlo osetljivi radioelektronski uređaji, infracrvena i druga osetljiva tehnika.

Geostrategijski položaj Južnog Vijetnama imao je uticaja na grupisanje snaga Fronta nacionalnog oslobođenja, snaga SAD i snaga sajgonskog režima. Oružane snage SAD grupisale su oko 60% svojih vojnika u severnom delu Južnog Vijetnama i 40% u južnom delu zemlje. Front nacionalnog oslobođenja grupisao je gro operativnih snaga na brdsko-planinskoj visoravni, pomoćne snage u širem rejonu Sajgona i rezervu VK u neposrednoj blizini kambodžanske granice. Takvo grupisanje snaga odgovaralo je strategijskoj zamisli svake strane ponaosob. Ideja manevra vrhovne komande FNO je bila da iz takvog rasporeda snaga, u svakoj situaciji, može usmeriti težište borbenih dejstava bilo na jug ili na sever. Vojno rukovodstvo SAD često je dolazilo u dilemu: kuda uputiti glavne snage?

OSNOVNA OPERATIVNO-STRATEGIJSKA NAČELA I POSTAVKE FNO

a) Držati u svom posedu strategijsku prostoriju zemlje, planinski greben Anamitskih planina, koji pruža mogućnost lociranja jakih partizanskih snaga koje mogu u određenoj situaciji da nanesu udar protivničkim snagama po vremenu, mestu i objektu; sa tog prostora najčešće su izvođena dejstva u dolini reke Mekong, kao i popuna ljudstvom i snabdevanje jedinica FNO.

b) Sačuvati što je moguće više živu silu ne suprotstavljajući se frontalno jačim snagama protivnika i dejstvu avijacije, ograničiti pokrete danju, ne dozvoliti opkoljavanje sopstvenih snaga, izvoditi brze manevre i vršiti maksimalno zaprečavanje i maskiranje.

c) Masovno napadati artiljerijom i minobacačima, koji su osnovni nosioci borbenih dejstava »taktike sa odstojanja«.

d) Dejstvovati noću i u nepovoljnim meteorološkim uslovima, za koje komanda FNO smatra da su »normalni« vid borbenih dejstava, a ne specifičan, naročito u avijaciji, artiljerijskim i oklopnim borbenim sredstvima; noćna dejstva su naročito primenjivali za vreme monsunskih kiša i drugim nepovoljnim vremenskim uslovima;

noć je kod Amerikanaca i sajgonskih vojnika izazivala psihološki pritisak i neizvesnost.

e) Osnovni objekti napada bile su američke baze i aerodromi, gde se postižu najveći efekti usled velike koncentracije ljudstva i materijalno-tehničkih sredstava; cilj je bio da se tako izvuku iz uporišta i utvrđenja i prinude na borbu na brdsko-planinskom zemljištu ili u predelima džungle.

f) Ne upuštati se u dugotrajne borbe sa jačim protivničkim snagama u situaciji i uslovima koji ne garantuju uspeh.

U slučajevima kad je neprijatelj bio nadmoćniji u živoj sili i tehnici, odnosno kad su opšti uslovi bili nepovoljniji, FNO nije prihvatao direktne sukobe; u slučajevima opkoljavanja i okruženja jedinice FNO su slabijim snagama prihvatale borbu, a glavnim snagama su se probijale iz obruča uvek uz sadejstvo snaga koje su se nalazile izvan obruča.

g) Manevrom i brzim pokretima, iz rastresitog rasporeda, konvergentno nastupati ka određenom cilju, zatim koncentrično razbiti i uništiti snage protivnika; tu je došlo do izražaja staro načelo ratovanja: odvojeno se kretati, a koncentrično dejstvovati na određeni cilj; tipičan primer takvog načina izvođenja borbenih dejstava bio je u dolini reke Ja Drang, kada su jedinice FNO razbile i uništile jake snage američkih vazdušno-desantnih jedinica.

OSNOVNI VIDOVI BORBENIH DEJSTAVA

Napadna dejstva su bila dominantna u južnovijetnamskom ratu. Pripreme su bile svestrane i temeljne. Vojnoobaveštajna služba je bila glavni izvor podataka o neprijateljskim aktivnostima i na osnovu tih podataka vršene su sve pripreme jedinica za predstojeća dejstva. Pripreme su izvođene tajno, a vreme početka napada saopštavano je neposredno pred izvršenje zadataka. U sklopu napadnih dejstava posebno treba istaći »taktiku sa odstojanja« koja je imala sledeće odlike:

- snažnim napadima artiljerije, a u prvom redu raketa i minobacača, i to u jutarnjim ili ranim večernjim časovima;

- pešadijske jedinice vršile su energične upade i bliskom borbom uništavale protivnika;

- zasede su sprečavale spoljne intervencije;

- sve je to primoravalo protivnika da izvodi odbrambena dejstva, da razvlači svoje snage i da tako inicijativu prepušta oslobodilačkim snagama.

Ta dejstva su se ređe izvodila. Primenjivana su samo onda kada je protivnik uspeo da ih nametne ili kada ih je rukovodstvo FNO ocenjivalo da su korisna. Odsudna odbrana retko se izvodila, a *pokretna odbrana* je bila dominantna.

Manjim snagama su zadržavane snage sa fronta, a jače snage su izvršavale udar u bok i pozadinu i vršile protivnapade.

Zasede su bile najmasovniji vid borbenih dejstava oslobodilačkih snaga, i to u kombinaciji sa napadnim dejstvima i primenom klopki.

Pukovnik *Mihajlo VUČINIĆ*

SLOBODNA TERITORIJA, ORUŽANE SNAGE FNO, POKRETLJIVOST I DEJSTVA SA Odstojanja

SLOBODNA TERITORIJA

Organizovan i dugotrajan oslobodilački rat, vođen po principima partizanske taktike, ne može se ni zamisliti bez podrške naroda i slobodne teritorije na koju će se oslanjati oružane snage i ostale strukture oslobodilačkog pokreta. Zbog toga je stvaranje takve teritorije *strategijsko pitanje* svake doktrine oslobodilačkog i partizanskog rata. Uostalom, za svaku vojsku organizovana pozadina ima odlučujući značaj i bitan je preduslov za uspešno vođenje oružane borbe i rata.

Međutim, u tom pogledu postoje suštinske razlike između klasičnih armija i partizanskih, odnosno oslobodilačko-revolucionarnih snaga. Dok prve još u miru mogu da pripreme i organizuju teritoriju i pozadinu za rat na koju će se oslanjati u toku borbenih dejstava, dotle je položaj drugih mnogo teži. Partizanske snage moraju prvo da oslobode teritoriju pa tek onda da na njoj organizuju i učvrste novu vlast, da grade sopstvenu strukturu pozadine itd. Oslobodilačke snage ne mogu da opstanu bez organizovane pozadine i teritorije na koju će se oslanjati. Ona im pruža mogućnost za mobilizaciju ljudstva i sredstava za vođenje borbe, na njoj se formiraju, obučavaju i odmaraju jedinice, organizuju radionice, skloništa, skladišta, bolnice

itd. Slobodna teritorija partizanskim snagama služi i kao operativno-strategijski oslonac za manevar snagama, za izbor najpogodnijih oblika borbenih dejstava itd.

Pored ovih opštih postavki, svaki partizanski rat ima i svoje specifičnosti u pogledu stvaranja i organizovanja slobodne teritorije, što zavisi od odnosa snaga, karakteristika zemljišta i mnogih drugih faktora. Zbog toga je interesantno uporediti naš NOR i rat u Južnom Vijetnamu.

Naša iskustva u stvaranju slobodne teritorije su originalna i dragocena i za eventualni rat, ali mi smo teritoriju ipak stvarali u drugim uslovima, u borbi sa neprijateljskim snagama koje su, u poređenju sa američkim i ostalim trupama u Južnom Vijetnamu, imale relativno ograničene mogućnosti, pri čemu mislim na borbenu tehniku agresora, naročito na oklopne snage, avijaciju i helikoptere.

Poznato je da je i u uslovima našeg NOR-a bilo teško stvarati, ali još teže održati slobodnu teritoriju, naročito u prvim godinama rata. Uporna i odlučna odbrana slobodne teritorije često se pokazala i nekorisnom, naročito u nepovoljnim borbenim uslovima i kada smo imali slabiji odnos snaga. To su pokazala iskustva iz prve tri neprijateljske ofanzive. Zbog toga je drug Tito već 1942. godine, ističući značaj slobodne teritorije za razvoj ustanka, ukazivao na način njene odbrane:

»... Ali, ovde treba da bude svakome jasno to da, dokle god je neprijatelj u velikoj nadmoćnosti sa oružjem i ljudstvom, mi nismo kadri da sačuvamo izvesna mesta i oslobođenu teritoriju. Pri ovakvim snažnim ofanzivama ne treba se grčevito držati za oslobođenu teritoriju, jer dokle god postoji naša živa sila mogu se uvek osloboditi nove teritorije od neprijatelja.«¹

Mi smo u NOR-u izgradili jasnu strategijsku koncepciju i imali efikasnu taktiku u stvaranju i odbrani slobodne teritorije. Međutim, savremeni uslovi su se znatno izmenili, što bitno utiče na sve komponente oružane borbe o čemu mora da vodi računa naša doktrina. Sigurno da su iskustva vijetnamskog rata, koja su znatno evoluirala u načinu stvaranja, korišćenja i odbrane slobodne teritorije, od izuzetnog interesa za našu doktrinu, naročito ako ih razmatramo sa stanovišta naših saznanja o načinu borbenih dejstava u pozadini agresora.

Na specifičnosti u stvaranju i korištenju slobodne teritorije u Južnom Vijetnamu uticale su, pre svega, realne borbene mogućnosti

¹ Naređenje Vrhovnog komandanta Glavnom štabu NOP odreda za Sloveniju, avgust 1942. Zbornik, tom II, knj. 5, str. 187.

pokretnih američkih kopnenih snaga i avijacije. Očito je da se u većem delu zemlje nije mogla stvarati slobodna teritorija u klasičnom smislu reči, teritorija koja bi bila slobodna i fleksibilna pozadina sa razvijenom infrastrukturom koju neprijatelj ne bi mogao da kontroliše i brzo zauzme. Intenzivna i svestrana upotreba helikoptera i avijacije, odnosno vazdušno-pokretnih sastava, pružala je mogućnost američkim snagama da brzo i iznenadno upadnu i zauzmu gotovo svaki objekt i region u Južnom Vijetnamu, posebno tamo gde su to dozvoljavali zemljišni i klimatski uslovi. Strategija FNO se zbog toga i nije sastojala u tome da čvrsto drži pojedine teritorije i da ih uporno brani.

Reljef, a naročito klima i ambijent vijetnamskog ratišta su vrlo značajni faktori koji su uticali na borbena dejstva i na mogućnost stvaranja i odbrane slobodne teritorije. Pored planinskih masiva, i zemljište u niskim predelima bilo je teško za pokrete američkih snaga. Tamo gde prestaju guste i visoke šume javljaju se savane kroz čiju gustu masu se čovek teško probija. Tu su i oblasti džungli koje su ispresecane baruštinama i močvarama. Monsunske kiše i česti uraganski vetrovi se smenjuju sa žarkim suncem i vrlo visokim temperaturama. Sve to stvara vrlo teške uslove za vojnike koji nisu rođeni u tom podneblju. Američki vojnici se boje džungle, zaziru od močvara i savana, uplašeni su od zmija i raznih insekata, čiji ubodi su veoma bolni i opasni.

Sigurno da su brdsko-planinski i drugi teže pristupačni tereni na centralnoj visoravni i uz granicu prema Laosu i Kambodži bili prirodni oslonci za partizanske snage i da su pružali povoljne uslove za stvaranje relativno homogene slobodne teritorije, ali ta područja ni demografski ni ekonomski nisu mogla da budu strategijska osnova ni težište ustanka, naročito u kasnijem periodu rata kada se oslobodilački pokret jače razvio.

Naprotiv, težište vijetnamskog oslobodilačkog pokreta i područje na kome je dobijena strategijska bitka za mase, za vijetnamsko selo² nalazilo se na jugu ratišta u dolini reke Mekong, u širem rejonu Sajgona, u području Hošinšine. Naime, pokret se u Južnom Vijetnamu razvijao — kako kaže Nguen Gu To, predsednik FNO — od juga ka severu, a ne obratno. Tu je koren zablude američke strategije, koja nije shvatila u čemu je suština i snaga oslobodilačkog pokreta, pa je gro svojih snaga u početnom strategijskom rasporedu grupisala u severnom delu Južnog Vijetnama. Amerikanci nisu shvatili da je

² Do prvog indo-kineskog rata 80% aktivnog stanovništva u Vijetnamu čine seljaci.

snaga FNO u probuđenim masama, a ne u pomoći koju pokret prima od Severnog Vijetnama.

Interesantno je napomenuti da do kraja 1966. godine u delti Mekonga nije bilo američkih snaga, već su tamo bile raspoređene jedinice sajgonskog režima. Naime, osnovna strategijska zamisao američkog rasporeda bila je u nastojanju da se snage FNO izoluju od Severnog Vijetnama, da se liše njegove podrške i pomoći. Tako pogrešna strategijska procena i početni raspored snaga kasnije se nisu mogli popraviti, jer se izgubilo dragoceno vreme.

Prema tome, težište i okosnica oslobodilačkog pokreta, naročito u prvom, odlučujućem periodu rata bila je teritorija južnog dela vijetnamskog ratišta, područje gde je bilo gro stanovništva. Zbog toga se upravo tamo morala stvarati teritorija na koju će se oslanjati partizanske snage. Tako se afirmisao jedan specifičan način stvaranja, organizovanja i odbrane slobodne teritorije u uslovima partizanskog načina ratovanja.

Usled apsolutne nadmoći agresora, koji raspolaže jakim snagama za vertikalni manevar i snagama za tzv. specijalno ratovanje, ne može se računati ni na relativno samostalnu i bezbednu »klasičnu« partizansku teritoriju. Složeni uslovi borbe i mogućnost stalne kontrole teritorije od jakih neprijateljskih vazdušnopokretnih formacija i snaga »specijalne« namene, koje su osposobljene za antigerilsko ratovanje, nametnuli su potrebu fleksibilnije i elastičnije politike FNO prema kvislinškoj vlasti i njihovim oružanim snagama, pa i kolaboraciji uopšte. Najširom *političkom platformom* okupljanja svih snaga naroda u borbi protiv glavnog neprijatelja — američkog agresora — FNO je osujetio američki plan koji se zasnivao na devizi »Dajmo Azijcima oružje da se tuku među sobom«. Jer, FNO čak ni oficire sajgonskog režima nije smatrao neprijateljima osim, razume se, onih koji su se eksponirali kao zločinci. »Oni (tj. oficiri) su takvi zbog toga što su Amerikanci ovde, u našoj zemlji; kad oni odu mi ćemo sa našom braćom lako naći sporazum i zajednički jezik« — govorili su aktivisti FNO.

Polazeći od tako široke političke platforme, FNO je našao elastične oblike saradnje i »pritiska« na organe kvislinške vlasti infiltrirajući se u gotovo celokupnu strukturu sajgonske vlasti. Našao je metode za slabljenje borbenog morala i kvaliteta sajgonskih trupa, za raskrinkavanje kolaboranata i izdajnika itd. Na taj način FNO je izbegao bratoubilački rat, paralisao američki plan »pacifikacije« i osujetio sve »političke« programe i planove sajgonske vlade.

Takav širok i elastičan prilaz političkim problemima stvarao je povoljne uslove za specifičan način stvaranja »slobodne« teritorije,

koja se nalazila pod stalnim uticajem FNO i koju su kontrolisale oslobodilačke snage iako je formalnu vlast imao sajgonski režim. To su bila područja u kojima su se oslobodilačke snage »integrisale« sa neprijateljem, gde su se ispreplitali njihovi interesi i strukture.

»Moramo živeti u uskoj integraciji s neprijateljem. On, na primer, misli da je ovo seoce njegovo. Međutim, ono je, u stvari, naše. Ljudi stalno dolaze iz Sajgona i ne slute da se nalaze na jednom od naših oslobođenih područja. Mi ih ne uznemiravamo, ne proveravamo dokumenta, osim ako namirišemo špijuna. No, u tom slučaju već smo unapred obavešteni. Naša i neprijateljska teritorija ulaze jedna u drugu, isprepliću se, osobito ovde u okolini Sajgona. Vodimo politiku opkoljavanja sa svih strana, to znači da je neprijatelj okružen danju i noću, pa posada ne sme da izađe iz uporišta, sem samo sa našom dozvolom«³ — kaže Tan Fat, jedan od istaknutih rukovodioca fronta FNO.

A generalni sekretar Narodne revolucionarne partije i vrhovni komandant oslobodilačkih snaga Tran Nam Trung, govoreći o slobodnoj teritoriji, između ostalog ističe:

»Iako neprijatelj svuda ima utvrđenja, ipak nije mogao da pod kontrolom drži naše stanovništvo. U stvari, većina utvrđenja bila je ugrožena našim snagama, a ona čiju su posadu sačinjavale desetina, vod pa i četa bila su paralisana sa svih strana, opkoljena snagama naroda, koje su raspolagale dovoljnom političkom i vojnom moći da ih izoluju... Narod je na taj način kontrolisao utvrđenja, a ne obratno...

Ako pogledate vojne mape, primetićete da se utvrđenja nalaze svuda, ali je područje oko njih, u stvari oslobođena teritorija u rukama naroda. Drugim rečima, utvrđenja su ta koja su okupirana, a ne narod. Na velikim područjima u unutrašnjosti zemlje, gde neprijatelj uporno nastoji da ostane u seoskim rejonima, prinuđen je da živi integrisan s nama, pod našim uslovima«.⁴

Ako bismo tražili neku analogiju u našem NOR-u, onda bismo »slobodnu« teritoriju u Južnom Vijetnamu mogli da uporedimo sa tzv. poluoslobođenom teritorijom, na primer, u Sremu ili nekim područjima Slavonije, tj. sa onim ravničarskim i komunikativnim krajevima naše zemlje gde je neprijatelj mogao vrlo brzo da interveniše svojim snagama.

³ V. Barčeta: *Istina o ratu u Vijetnamu*, izdanje Kulture, str. 196.

⁴ Isto.

Koncipiranje oružanih snaga FNO bilo je uslovljeno oblikom rata, koji je relativno dugo vremena bio pretežno *partizanski*. Istina, on je stalno evoluirao. U kasnijem periodu nosio je određene specifičnosti *kombinovanog* načina dejstva da bi u završnici rata, posebno u nekim operacijama, imao pretežno *frontalni* karakter. No, to ovom prilikom nije predmet naše rasprave. Ostanimo na partizanskom obliku rata kome su odgovarale i oružane snage, koje su, po mom mišljenju, ipak dovele do odlučujućih rešenja u vijetnamskom ratu. One su, naime, prisilile Amerikance da dođu do saznanja da vojnički ne mogu dobiti rat. Neuspeh svih vojnostrategijskih koncepcija i preduzetih operacija, koje su se zasnivale na snazi vatre i pokreta oružanih formacija KoV-a i udarima avijacije, pad Džonsonove administracije i usvajanje novog Niksonovog strategijskog koncepta »vijetnamizacije« jest logično finale ishoda na bojnopolju.

Na vijetnamskom ratištu dejstvovalo je više vrsta oružanih snaga FNO, kojima su najbolje odgovarali partizanski i specifičan oblik kombinovanog rata i takav strategijski koncept, koji je uspeo da celokupno ratište pretvori u poprište borbenih dejstava, u područje neprekidnih borbi i akcija FNO. U stvari, tako koncipirane oružane snage onemogućavale su neprijatelju da realizuje svoje prednosti u frontalnim dejstvima, da bira objekte ili teritoriju za napad, čijim bi zauzimanjem postigao značajnije operativno-strategijske uspehe ili neko suštinsko pitanje rata.

Reč je o *lokalnim (gerilskim) snagama* — grupama za samoodbranu, miliciji, mesnim odredima — *regionalnim jedinicama i operativnim formacijama*. Za dejstvo u gradovima, uporištima i na komunikacijama postajale su *diverzantske, borbene i druge grupe*. Na moru i rekama dejstvovale su snage FNO osposobljene za dejstva u takvom ambijentu.

Razni oblici *teritorijalne* komponente oružanih snaga — lokalnog i regionalnog karaktera — bili su početni koraci i oblici u stvaranju oružane sile ustanka i revolucije. Oni su bili okosnica na osnovu koje su se stvarali viši organizacioni i formacijski sastavi operativnih jedinica po takoreći »biološkom principu narastanja i razdvajanja cepanjem«. Vodovi su formirani od jezgra koje su činili gerilci lokalnih snaga za samoodbranu i mesni odredi, a te borce su zamenjivali novi borci, vrlo često žene, koje su činile važan elemenat seoskih gerilskih odreda. Prema tom »biološkom« principu vodovi su prerastali u čete, čete u bataljone, bataljoni u pukove itd.

Lokalne gerilske snage — grupe za samoodbranu i mesni odredi — su snage koje, kako oni kažu, rade i bore se. Dok nema neprijatelja to su mirni i vredni seljaci na svojim pirinčanim poljima, a kada naiđu neprijateljske snage, vešti ratnici. Ove jedinice su imale zadatak da brane svoja sela i zaseoke, da blokiraju i drže u okruženju neprijateljske snage u manjim uporištima i bazama, da vrše propagandu i politički uticaj i da obavljaju ostale zadatke koje im postavljaju novi organi vlasti. Lokalne snage su odigrale odlučujuću ulogu u razbijanju »strategijskih naselja«, u naoružavanju snaga FNO, u organizaciji obaveštajne, izviđačke i osmatračke službe, u sticanju prvih borbenih iskustava.

U organizovanju teritorije za »pasivnu odbranu« njihova uloga je nezamenjiva, jer su gotovo sva sela pretvorili u *sela otpora*. Upravo te jedinice su stvorile nepodnošljiv ambijent za američke vojnike na vijetnamskom ratištu. Pretvarajući svoja sela u kratičnjake sa više kilometara podzemnih rovova i skloništa, postavljanjem mina i čitavog niza drugih prepreka Vijetnamci su afirmisali *podzemni rat*, tzv. četvrtu dimenziju rata.

Američki komandanti su često isticali da im treba jedna kompletna četa da bi osvojili jedno takvo utvrđeno selo ili zaselak. A takvih objekata u Južnom Vijetnamu bilo je više hiljada, što znači da bi Pentagonu trebalo nekoliko hiljada četa koje bi morao da uputi na vijetnamsko ratište. Ako, pak, znamo da je za svakog vojnika koji je u liniji fronta potrebno pet vojnika koji ga opslužuju i štite, onda je očito da SAD nisu mogle da eskaliraju takve snage kojima bi zauzele i čvrsto držale celo područje Južnog Vijetnama.

Na taj način su sela otpora, odnosno mesni odredi, i grupe za samoodbranu, u koje je bilo uključeno gotovo celokupno stanovništvo, odigrali odlučujuću strategijsku ulogu pretvarajući celu zemlju u zonu borbenih dejstava, gde su se američke i sajgonske trupe stalno nalazile pod udarom i pritiskom snaga FNO.

Toj osnovnoj teritorijalnoj komponenti sadejstvovali su pokretljivi *regionalni odredi*, koji su formirani od iskusnih i prekaljenih boraca lokalnih gerilskih jedinica, a bili su bolje naoružani, opremljeni i obučeni. Ovi odredi dejstvuju u okviru šireg područja (veličina našeg sreza ili okruga) sa zadatkom da vode borbu protiv neprijateljskih snaga koje kreću u »akcije čišćenja«, da postavljaju zasede manjim borbenim kolonama neprijatelja, da napadaju uporišta i baze i da na takav način ostvaruju kontrolu šireg područja.

Već sredinom 1964. godine oslobodilačke snage kontrolišu gotovo 2/3 teritorije na kojoj živi 10 od ukupno 15 miliona stanovnika.

Kontrolom teritorije i drugim dejstvima regionalni odredi su uspeli da parališu pokret neprijateljskih jedinica, da onesposobe za saobraćaj veći broj puteva i železničkih pruga. One su uspele da »prikuju« za uporišta gro američkih i sajgonskih snaga, da usitne njihove formacije i da im tako smanje udarnu moć i pokretljivost.

Samo nekoliko reči o »regularnim«, tj. *operativnim* jedinicama. Te snage su se razvijale postepeno u toku borbe u vrlo organizovane, dobro obučene, naoružane i efikasne vojne formacije. Organizovane su po trojnom sistemu, tzv. sistemu »tri trojke«, gde je »trojka« baza na kojoj se gradi ceo sistem. Tri »trojke« i jedan starešina čine odeljenje (10 boraca), tri odeljenja i starešina čine vod (31 čovek); tri voda i jedinice podrške čine četu i tako redom do bataljona, puka i divizije.

Treba zapaziti da su se, naročito u početnom periodu rata, i u južnom delu Vijetnama afirmisale formacije samostalnog bataljonskog sastava. Uslovi borbe zahtevali su manje formacijske i samostalne celine, jer je bilo teško zamisliti da bi se na vijetnamskom ratištu, bez obzira na vegetaciju i druge povoljne uslove za partizanski način ratovanja, mogle kretati i uspešno dejstvovati veće operativne grupacije. To nije bilo moguće postići u prvom redu zbog apsolutne nadmoćnosti u vazduhu i izuzetne pokretljivosti američkih kopnenih snaga, naročito jedinica koje su bile veoma zasićene helikopterima. To ne znači da operativne jedinice FNO nisu bile sposobne i za krupnija borbena dejstva, čak i one frontalnog karaktera. Da bi neutralisale američku prednost u avijaciji, operativne snage FNO-a su u toku borbenih dejstava primenjivale taktiku bliske borbe — »grabljenje neprijatelja za opasač« — kako oni to simbolično kažu.

Pošto su formacije operativnih snaga FNO veoma pokretljive na bojištu, mogle su se lako i brzo pregrupisati i za izvođenje većih akcija. Za njih je važio princip — decentralizovano marševati i kretati se, a centralizovano napadati na neprijatelja. Baš zbog takvih većih operativnih zahvata u okviru operativnih jedinica spominju se i veće formacije — pukovi, brigade, pa i divizije. No, malo je verovatno da su se divizije mogle češće angažovati kao cele formacije, naročito u ranijem periodu rata. Snage FNO su ostvarivale borbena dejstva većim formacijama — sastavima puka i brigade — a da nisu stvarale klasične, fiksne formacije takvog sastava. Važno je bilo ostvariti snagu udara, a ne organizaciono-formacijsku šemu. Veoma visoku manevarsku sposobnost operativnih jedinica omogućavale su raznovrsne jedinice teritorijalnog karaktera, koje su stvarale povoljan ambijent u kome su se relativno bezbedno kretale i dejstvovalе operativne formacije.

Da zaključim: oružane snage FNO su bile tako koncipirane da su mogle najefikasnije da odgovore zahtevima taktike koja je morala da vodi računa o izrazitoj nadmoćnosti neprijatelja u borbenoj i drugoj tehnici. Zbog toga preovlađuju iznenadni i kratki udari, posle čega se jedinice povlače u džungle u ranije pripremljene baze na teško pristupačnom zemljištu; masovno se primenjuju zasede, klopke, borbe u tunelima, dejstvo sa odstojanja itd.

Na američki strategijski plan »pretraži i uništi« odnosno »traženja« krupnih formacija FNO odgovarano je malim i pokretnim, ali vatreno snažnim formacijama operativnog i teritorijalnog karaktera. Na taj način američki komandanti nisu uspeali da »postroje« jedinice FNO u front, da ih »nađu«, već su udarali »u prazno«. To ih je nateralo da i sami usitnjavaju svoje formacije, što je u suštini značilo da gube glavno oružje svoje strategije, snagu vatre krupnih formacija.

General Vestmorlend je prvo operisao divizijama, zatim pukovima, pa bataljonima, četama i najzad vodovima, razmeštenim u hiljadama uporišta i postaja, raspršenim na sve četiri strane vojišta. Na taj način bio je suočen sa ovakvom kontradiktornom situacijom: da svoje snage nije rastresito rasporedio, teritoriju na koju je vršio invaziju ne bi mogao okupirati, ali je time doveo svoje snage u teškoće, tako da su one postale lak plen oslobodilačkih snaga.

Usitnjavanje jedinica imalo je povratno dejstvo. Rasute po gotovo celom ratištu ne samo što su postale objekat napada snaga FNO već nisu mogle da ostvare potrebnu nadmoć, iako su formalno imale veći broj vojnika na ratištu. Posebno su im nedostajale snage za manevar, za ofanzivna borbena dejstva. Na taj način planirana ofanzivna koncepcija pretvarala se u svoju suprotnost. Američke snage su se praktično našle u strategijskoj defanzivi, u okruženju.

»Američka strategija, prema tome, upuštajući se u avanturu intenzifikacije rata, išla je u susret svojoj Kanosi. Ona se već nalazi pred nerazmrsivom situacijom. Primorana da prihvati krajnje razvučen raspored svojih snaga, stalno se koleba između dva rešenja: imati rastresit ili grupisan poredak svojih jedinica, žrtvovati ih ofanzivnoj pokretljivosti ili defanzivnoj ulozi držanja zemljišta na koju je oslobodilačke snage primoravaju«, — piše francuski general Gabriel Bone.⁵

⁵ Gabriel Bone: *Revolucionarni rat u Vijetnamu*, str. 241, izdanje VIZ-a 1973.

To je posebno interesantan fenomen vijetnamskog rata. Ukazaću samo na jedan momenat. Pentagon je veoma mnogo učinio da poboljša pokretljivost svojih jedinica. U prilagođavanju formacija u uslovima vijetnamskog ratišta Amerikanci su se pokazali elastični, nisu se pridržavali šablona ni starih formacijskih rešenja. Tražili su racionalna rešenja, počev od ukidanja i zamenjivanja glomaznih formacija manjim sastavima, pa do stvaranja jedinica koje su bile zasićene helikopterima i avionima. Prva vazdušno-pokretna divizija, na primer, raspolagala je sa više od 400 helikoptera, tako da je formacijskim sredstvima u tri ture mogla da prebaci celokupno ljudstvo sa ličnim naoružanjem.

Na taj način Amerikanci su postigli pokretljivost krupnih operativno-taktičkih sastava, ali nisu postigli pokretljivost svojih manjih jedinica i vojnika u borbenoj liniji. Dobra strategijska pokretljivost ne znači automatski i dobru i efikasnu pokretljivost taktičkih jedinica i boraca. Američki vojnik se u ambijentu vijetnamskog rata pokazao nepokretan, trom, nespretn, nesposoban i nepripremljen za duže marševanje.

Za razliku od njih, oslobodilačke snage su ostvarile pokretljivost svojih boraca i jedinica, posebno manjih sastava u svim oblicima borbenih dejstava. Lakše naoružane i opremljene jedinice FNO grupisale su se sa više pravaca i sa lakoćom su opkoljavale američke trupe i koncentrisale ubitačnu vatru na određene ciljeve. Zahvaljujući odličnom poznavanju zemljišta i osloncem na razgranatu obavешtajnu službu, teritorijalne snage i narod lako su manevrovale radi izvršenja iznenadnih napada na spore američke jedinice u vreme i na mestima koje su same izabrale. Tako se iznenađenje, prikriven raspored jedinica, rastresit borbeni poredak jedinica pojavljuju kao elemenat pokretljivosti.

Rukovodstvo FNO je izuzetnu pažnju posvećivalo obuci, kondiciji, izdržljivosti i opterećenosti svojih boraca. Naime, vijetnamski borac je na sebi nosio svega oko 2 kg tereta, a bio je odeven u lako platneno odelo i obuven u tzv. hošiminove sandale. Tako obučen i odeven lako je savladavao i vrlo težak teren, koji je inače njemu dobro poznat. Prosečna opterećenost vojnika, kao što smo rekli, bila je nešto preko 2 kg — oko 1 kg životnih namirnica (obično je to obrok pirinča za dva dana), 350 grama opreme i oko 650 grama drugih borbenih potreba. Municiju, naročito onu za minobacače, u većim količinama obično nisu nosili na sebi na duge marševe, jer je ona bila raspoređena po skladištima razmeštenim na širokom području.

»Rasuta logistika« pokazala se vrlo efikasno. Ispoljila je veće prednosti od američkog sistema snabdevanja, koji se zasnivao na najsavremenijim sredstvima transporta, uključujući tu i avijaciju.

Nasuprot vijetnamskom borcu, američki vojnik je bio opterećen sa preko 18 kg tereta, i to: 4,8 kg životnih namirnica, 2,5 kg razne opreme, preko 9 kg municije itd. To je teret koji je američke vojnike učinio nepokretnim na bojištu, pa i čitave njihove formacije, iako su u svom sastavu imali najsavremenija transportna sredstva, avijaciju i helikoptere. Naime, ta su se sredstva pokazala samo kao jedan. ali ne i presudan elemenat pokretljivosti na bojištu.

Već smo konstatovali da su taktički postupci i drugi elementi ratne veštine takođe davali prednosti snagama FNO u pogledu pokretljivosti. Jedan od tih aspekata je svakako *iznenađenje* koje su sajgonskim i američkim komandama pripremale jedinice FNO prikrivenim rasporedom svog boravka u određenim regionima, brojnim stanjem, borbenim razvojem i načinom dejstva itd. Uprkos intenzivnog korišćenja najsavremenijih sredstava za izviđanje i osmatranje (»špijunskih satelita«, raznih detektora koji reaguju na miris i toplotu ljudskog tela, na otkucaje srca itd.) koji izviđaju gotovo 24 časa i primenu naučno-tehničke opreme u centrima i komandama⁶, uprkos dejstava »specijalnih snaga« na terenima koje kontroliše FNO, američke komande vrlo teško otkrivaju prisustvo oslobodilačkih snaga, a još teže mogu da procene njihovu jačinu.

Krajem oktobra 1967. godine general Vestmorlend je nekim novinarima u Sajgonu izjavio da je FNO potisnut i da je primoran da primenjuje samo taktiku gerilskih dejstava manjih razmera, da više neće biti u stanju da napada većim formacijama od bataljona, pa da je i to čak sumnjivo. Međutim, nekoliko dana nakon takve prognoze jedinice FNO izvele su snažan napad na Lok Nin. Sam Vestmorlend je tada tvrdio da je tu napadala čitava divizija snaga FNO.

DEJSTVA SA ODSTOJANJA

Drug M. Martinović je ukazao na baze uporišta i druge objekte u kojima je bila grupisana američka avijacija, tehnika, gorivo, mazivo i ostali ratni materijal kao na objekte napada snaga FNO. Međutim, prema podacima o rezultatima dejstava oslobodilačkih snaga može se doći do zaključka da je *živa sila*, odnosno da su *američke snage* prvenstveno objekt napada snaga FNO. Tu konstataciju dokazuje i činjeni-

⁶ Na elektronskim uređajima u obaveštajnom centru američke komande u Sajgonu radi 12 hiljada specijalista.

ca da su Amerikanci imali neuporedivo veće gubitke u ljudstvu, naročito u starešinskom sastavu u Južnom Vijetnamu, nego u svim prethodnim ratovima u kojima su učestvovala SAD.

U drugom svetskom ratu SAD su, na primer, imale 16% gubitaka, u korejskom ratu 5% a u borbama u Južnom Vijetnamu američke oružane snage su imale gubitaka čak 19%. Rukovodstvo FNO je smatralo da se Amerikanci mogu »urazumiti« samo onda ako im se nanesu osetni gubici u živoj sili. Jer, kako kažu sami Amerikanci, »ništa nije tako skupo kao krv i životi američkih vojnika«.

S obzirom na ambijent vijetnamskog ratišta, veoma velike mogućnosti američkih snaga da zaštite svoje snage sistemom bunkera, saobraćajnica i upotrebom najsavremenijih tehničkih uređaja (elektronski uređaj, specijalne žičane prepreke, jake pokretne patrola) itd. moglo bi se zaključiti da u Južnom Vijetnamu nije bilo klasičnog juriša i zauzimanja uporišta i vatrenih tačaka kao što je to bio slučaj u drugom svetskom ratu. To mogu da pokažu opsada Ke Sana i najkrvavija bitka čitavog rata odigrana kod Dak Toa.

Bitka za Ke San, za koju su neki smatrali da će biti repriza one kod Bijen Bijen Hua, pokazala je da u uslovima apsolutne nadmoćnosti i snažnih udara američke avijacije i vrlo jake zaštite baza nema šansi da se tako jako uporište zauzme na juriš, niti se ono može zauzeti na klasičan način.⁷ Naime, 25—30 hiljada boraca FNO opsedalo je Ke San. Poput krtica su izrovali zemlju i podzemnim tunnelima došli do samih položaja i bodljikave žice, ali ipak nisu mogli niti su hteli da izvrše odlučujući udar i juriš. Jedinice FNO rađe su održavale opsednute američke snage u stanju »krvareće rane«, jer su tako iscrpljivale američke snage. Bitka kod Ke Sana i iskustva iz krvavih borbi za Dok To bili su od vrlo značajnih saznanja o uslovima dejstava, što je i dovelo do afirmacije dejstava sa odstojanja, koja su dala veće rezultate nego uporna opsada jako utvrđenih baza. Takav način dejstva pokazao se ne samo racionalniji već i efikasniji, jer je dolazio do izražaja strategijski i taktički koncept snaga FNO.

Mada su Amerikanci angažovali masu novih borbenih sredstava i pokušavali različitim oblicima dejstava da slome otpor snaga FNO, ipak im se osnovna strategijska orijentacija u osnovi nije menjala, tako da se nije promenila ni slika rata. Ali, to je uspešno oslobodilačkim snagama, koje su minobacačima, a naročito raketnom artiljerijom, uspele da unesu *novinu u taktičke postupke i da promene klasičnu sliku rata*. Afirmisala se borba sa odstojanja, koja je mnogo

⁷ Oslobodilačke snage su u bici za Ke San imale: 1.152 poginula i 3.618 ranjenih boraca (G. Bone).

doprinela tome da su se Amerikanci morali više povući u svoje baze, razvući po celom ratištu od 17. paralele do krajnjeg juga. Za zaštitu svojih uporišta i objekata morali su da angažuju gotovo 2/3 borbenih efektiv. Zato su američki komandanti stalno upućivali zahteve za nove snage i stalno isticali da u uslovima takvog »neregularnog rata nemaju dovoljno snaga da gone komuniste«.

Dok su oslobodilačke snage upotrebljavale klasične minobacače, kružna površina koju su morale da štite američke snage iznosila je od 20 do 30 km (prečnik kružne osnovice koju su šttili bila je 3—5 km — domet minobacača). A kada su snage FNO počele da upotrebljavaju raketnu artiljeriju, čiji je domet od 10 do 12 km, tada se kružna površina za zaštitu povećala čak na 60—70 km. Tako veliki prostor nije se mogao zaposesti u neprekidnoj liniji, pogotovo ne tako gusto da kroz međuprostore ne bi mogle proći oslobodilačke snage. Naprotiv, jedinice FNO su uspevale da se probijaju i provlače kroz međuprostore i da neposredno ugrožavaju takve baze, što je američke snage dovodilo još u teži položaj, jer su morale da odvajaju sve veće snage za organizovanje spoljnjih linija obezbeđenja i za neposredno osiguranje objekata.

Pukovnik *Nikola ANIĆ*

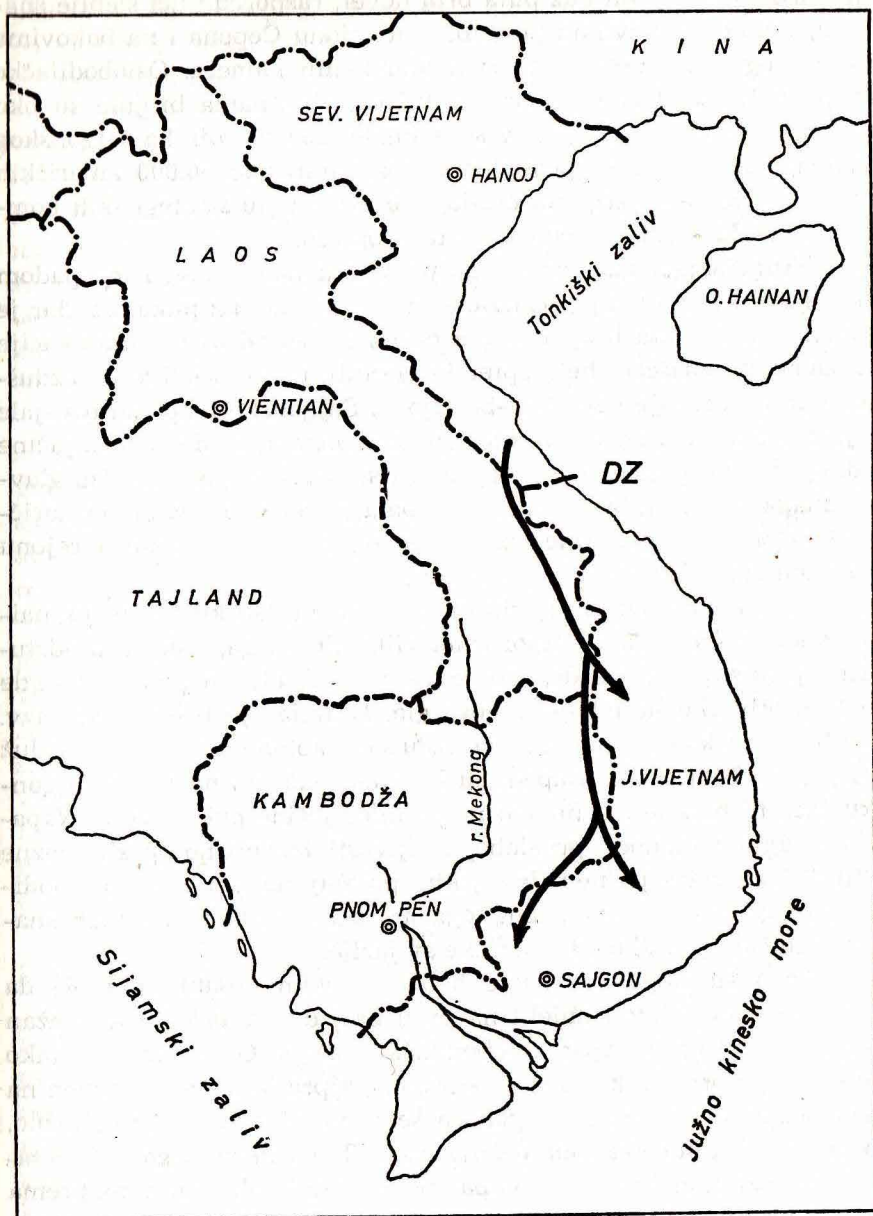
KOMBINOVANA DEJSTVA

Izvesno odstupanje od »klasičnog partizanskog rata« i jači naglasak na »frontalnu komponentu« u vijetnamskom ratu, bio je za vreme upada sajgonskog ekspedicionog korpusa u južni deo Laosa početkom 1971. godine i u toku velike ofanzive oslobodilačkih snaga u Južnom Vijetnamu u proleće 1972. godine.

Trupe sajgonskog režima upale su u južni deo Laosa duž put broj devet, koji vodi od Ke Sana do Čepona. Te snage su bile jačine tri divizije. Cilj je bio preseći Ho Ši Minov put kojim su se snabdevale i primale pomoć oslobodilačke snage Južnog Vijetnama i Kambodže (vidi šemu »Ho Ši Minovog puta«).

Pod pojmom Ho Ši Minovog puta treba podrazumevati širi geografski koridor koji polazi sa teritorije Severnog Vijetnama (severno od demilitarizovane zone), proteže se preko istočne teritorije Laosa i Kambodže (između r. Mekong i granice sa Južnim Vijetnamom) i izlazi na teritoriju zapadnog dela Južnog Vijetnama.

„HO ŠI MINOV PUT“

Računa se (prema američkim procenama) da je na tom putu u pojedinim periodima bilo angažovano oko 55.000 ljudi za prenošenje ratnog materijala i namirnica, odnosno snabdevanje snaga FNO. Razume se, taj svojevrsni snabdevački karavan nije se kretao samo klasičnim putem, već prvenstveno sporednim putevima i stazama. Da bi se prešla ta duga marš-ruta od granice sa Laosom do tzv. Papagajskog kljuna (granica Kambodže i Južnog Vijetnama), bilo je potrebno 45 — 60 dana.

Oslobodilačke snage su blagovremeno otkrile tu operaciju i organizovale odbranu duž puta broj devet, raspoređujući slabije snage na granici, a glavninu po dubini, u rejonu Čepona i na bokovima uklinjenog neprijatelja, i to radi ofanzivnih namera. Oslobodilačke snage iz Laosa, DR Vijetnama i Južnog Vijetnama brojale su oko 40.000 vojnika. One su protiv sebe imale: 25.000 vojnika sajgonskog režima, neposredno ili posredno angažovanih oko 50.000 američkih vojnika, 9.000 artiljerijskih oruđa, 500 aviona (40 strategijskih bombardera B-52) i 300 — 400 raznih helikoptera.

Trupe sajgonskog režima su prodrle u južni Laos, i to upadom Prve pešadijske divizije, podržane sa dva tenkovska puka. Prodor je izvršen uzduž puta broj devet, a desno i levo od ove komunikacije masovno su korišćeni helikopterski desanti, uz učešće Treće vazdušnodesantne divizije i rendžer-bataljona. Sajgonske trupe su osvajale pojedine dominantne visove na kojima su ostavljale deo snaga jačine jednog do dva pešadijska bataljona sa sredstvima podrške. Iza glavnih snaga duž puta broj devet nastupala je rezerva jačine mornaričko-desantne divizije. Američke snage uglavnom su ostale u rejonu Ke Sana radi obezbeđenja pozadine¹.

Što su sajgonske trupe dublje prodirale u laosku teritoriju, nailazile su na sve snažniji otpor oslobodilačkih snaga, koje su u odstupanju primenjivale zasede, zaprečavanje, prepade i napade tamo gde je to protivniku najmanje odgovaralo. Branilac je primenjivao tzv. »taktiku grickanja« napadajući izdužene kolone protivnika uzduž celog puta broj devet. Napadi su izvođeni načelno na jednu sajgonsku četu ili bataljon, a nikako na jedinice jačine puka i veće. Napadalo se uglavnom noću, pri slaboj vidljivosti, iznenadno i posle snažne artiljerijske vatre po neprijateljskim položajima. Na to su oslobodilačke snage bile upućene i zbog toga što su sajgonske trupe imale snažnu vazдушnu podršku od američke avijacije.

Kada su sajgonske trupe helikopterskim desantima htele da zauzmu Čepon, glavni objekt na putu broj devet, usledio je snažan i organizovan opšti napad oslobodilačkih snaga. On je izvođen tako što su snage protivnika tučene počesno. Najpre je napad sasređen na vazdušnodesantne snage Sajgonaca severno od puta, a onda južno, da bi se na kraju celokupna pažnja sasredila na Prvu sajgonsku pešadijsku diviziju. Jedinice su u napad polazile sa široke osnovice, prema načelu koncentričnog dejstva na određenom mestu i u planirano vreme. Vatre priprema je uvek predhodila napadu, a juriši su izvođeni sa malih odstojanja, uz punu podršku oklopnih snaga.

¹ Južno od 17. paralele i oko baze Ke San nalazilo se oko 50.000 američkih vojnika koji nisu intervenisali u Laosu.

Oklopne jedinice oslobodilačkih snaga prikupljale su se za napad sa širokih prostora, vešto su se maskirale i bile umešno vođene po najtežim putevima. Napad je izvođen iznenadno, uz neposrednu podršku tenkova. Juriši tenkova i pešadije bili su odlučni. Korišćeni su laki i srednji tenkovi, uglavnom sovjetskog porekla (tipa PT-76, T-34 i T-54).

Borba sa sajgonskim oklopnim snagama vođena je uglavnom iz zaseda uz masovnu upotrebu svih protivoklopnih sredstava i svih mogućih mera zaprečavanja. Sopstvene tenkovske snage upućivane su u borbu tek u završnici sudara, na već desetkovane sajgonske oklopne snage. Zahvaljujući svim tim merama i postupcima, u tenkovskom sudaru blizu Čepona, na primer, sajgonska Prva divizija od 80 tenkova i oklopnih transportera izgubila je 58.

Problem protivvazdušne zaštite rešavan je dekoncentracijom snaga, veštım maskiranjem, »integracijom« u borbeni poredak sajgonskih jedinica, noćnim napadima, brzim dejstvima i solidnom zaštitom svım protivtenkovskim sredstvima. Najviše je bilo protivavionskih topova manjeg kalibra, a masovno su korišćeni i protivavionski mitraljezi.

Borba sa sajgonskim helikopterskim desantima vođena je prema načelu predviđanja desantnih prostorija, koje su potom bile »uređivane« za protivdesantnu odbranu sistemom minsko-eksplozivnih i žičanih prepreka, rovova, zamki i svih drugih protivhelikopterskih sredstava. Napad na helikopterski desant je izvođen u vreme njegovog ateriranja na desantnu prostoriju, i to otvaranjem snažne artiljerijske, minobacačke, raketne i mitraljeske vatre. To načelo je primenjivano i onda kada su se sajgonske trupe povlačile duž puta broj devet prema Ke Sanu.

U toj operaciji potpuno je uništen sajgonski ekspedicioni korpus, koji je izgubio oko 18.000 vojnika i celokupnu ratnu tehniku.

Drugi slučaj kombinovanih dejstava primenjen je za vreme velike ofanzive oslobodilačkih snaga u Južnom Vijetnamu, koja je počela 30. marta 1972. godine i trajala nekoliko meseci. Ofanziva je počela dejstvom snaga divizijskog sastava, podržavanih oklopnim snagama, artiljerijskim i avio-jedinicama. Na vijetnamskom ratištu nalazilo se tada oko 50.000 američkih i preko milion sajgonskih vojnika, koji su bili veoma utvrđeni u svojim uporištima.

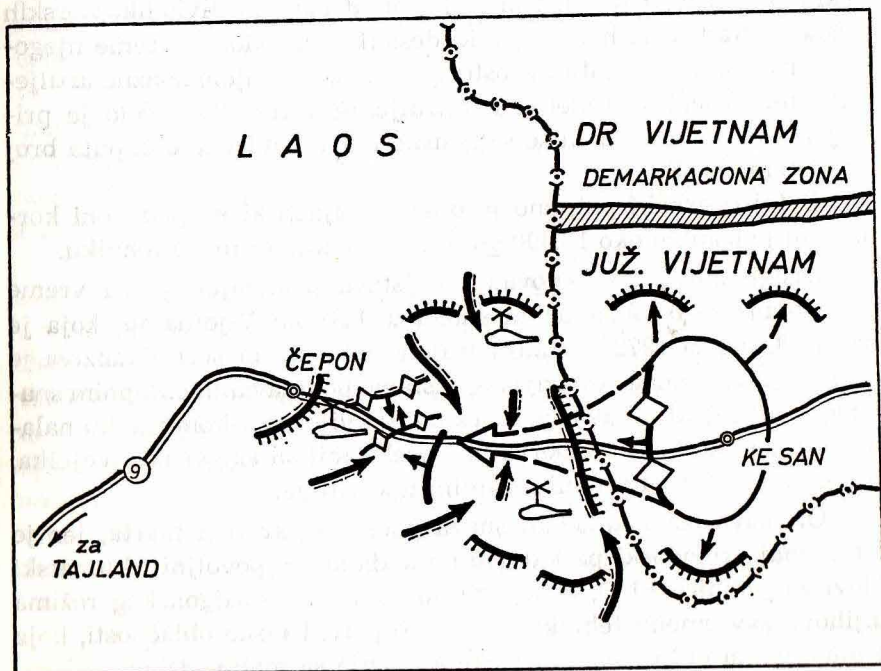
Ofanziva oslobodilačkih snaga počela je krajem marta, jer je to bio onaj vremenski period godine kada su najpovoljniji klimatski uslovi za jedinice FNO, a nepovoljni za jedinice sajgonskog režima i njihovu savremenu tehniku. Bio je to period niske oblačnosti, koja je umanjivala efikasnost američke avijacije sa malih visina.

Ofanziva je izvođena prema načelu udara na više mesta u različito vreme, poznata u istoriji ratne veštine kao »strategija testere«, koju je prvi primenio ruski general Brusilov u prvom svetskom ratu u Galiciji, kao i sovjetska vrhovna komanda 1944. godine na istočnom frontu.

Ofanziva je bila karakteristična brojnim novinama ratne veštine. Prvi put u vijetnamskom ratu oslobodilačke snage su primenile kombinovana borbena dejstva. Bila je to, u stvari, sinteza frontalne borbe sa partizanskim dejstvima iz pozadine, što su diktirali opšti uslovi, ciljevi ofanzive, sopstvene snage i sredstva. Takva dejstva su karakterisala čitav front, koji je bio svugde, a nigde čvrst i klasičan. Napadi su izvođeni iz više pravaca, u različito vreme i različitim snagama. Između napada su bili kratki vremenski intervali sa jasnom tendencijom što kraćeg zadržavanja na bojištu. Otuda su i operacije bile kratkog dometa, ali uvek solidno i tajno pripremljene, sa klasičnom podrškom, maskiranjem snaga i sredstava na odabranom mestu, dobro organizovanom sadejstvu, jedinstvenom i centralizovanom komandovanju i obezbeđenom logistikom. Brzo približavanje neprijatelju i integrisanje u njegov borbeni poredak bilo je uslovljeno apsolutnom vazdušnom nadmoćnošću neprijatelja.

LAOSKA OPERACIJA (8.II-25.III 1971)

- OBOSTRANA DEJSTVA -

U vijetnamskom ratu došlo je i do upotrebe većih formacija, kao što su divizije, kao i savremene ratne tehnike, u prvom redu većeg kalibra i samohodne artiljerije, lakih i srednjih tenkova, protivavionske artiljerije i avijacije. Naročito su se istakli srednji tenkovi za proboj sajgonskih uporišta, kao i laki tenkovi sovjetskog porekla (tipa PT-76), jer se sa njima moglo brzo prelaziti preko vodenih tokova, kretati po teže prohodnom zemljištu i lako kretati kroz šume. Tenkovi su uglavnom upotrebljavani za neposrednu podršku pešadiji.

Novo je bilo to što su oslobodilačke snage »tražile« neprijatelja i stalno ga napadale u uporištima i bazama. Bila je veća silina udara, naročito u početku napada, koja je trajala nekoliko dana, zatim napad počinje da jenjava da bi se potom preneo na drugo mesto.

U veštini napada oslobodilačkih snaga karakteristična je izlomljenost fronta. Nije bilo onog klasičnog fronta, poznatog iz drugog svetskog rata i nekih konvencionalnih ratova posle njega. Partizanske snage, kao i jedinice ubačene u pozadinu neprijatelja, sinhronizovale su napade iz pozadine sa snagama koje su napadale sa fronta, što je dovodilo do okruživanja i uništavanja izolovanih snaga neprijatelja. Za vreme ofanzive na centralnom platou, na primer, bila je jača silina udara iz pozadine nego sa fronta.

Manevar oslobodilačkih snaga tokom ofanzive izvođen je sa osnovice koju je činio oslobođeni teritorij južnog Laosa i Kambodže, a to znači i sa sigurnijom pozadinom, koju su obezbeđivale oslobodilačke snage Laosa i Kambodže. To je omogućilo oslobodilačkim snagama da se prikriveno prikupe, iznenadno udare baš u ono vreme i na ono mesto gde se protivnik najmanje nadao.

Najsloženiji problem oslobodilačkih snaga tokom ofanzive bila je zaštita iz vazduha, jer su američko-sajgonske vazduhoplovne snage imale apsolutnu superiornost u vazduhu. Problem je bio: kako da se zaštititi koncentracija trupa, pogotovo oklopno-mehanizovanih snaga i artiljerija na vatrenim položajima? Iz dosadašnjih podataka može se videti da su oslobodilačke snage ove probleme rešavale veštinom operativnog maskiranja, protivavionskom zaštitom najosetljivijih delova borbenog poretka, načelom »integracije« borbenog poretka sa protivnikom, kratkoćom napada i drugim taktičko-operativnim postupcima. Tako su umanjivani gubici i onemogućavano efikasno dejstvo protivničke avijacije.

Drugi je problem bio: kako odbraniti oslobođena područja u situaciji materijalne i druge nadmoćnosti neprijatelja? Svaka statična i kruta odbrana bila bi desetkovana dejstvom američke avijacije, radi čega se primenjivalo načelo pokretljivosti i aktivnosti odbrana-

ne pri čemu su najveću ulogu odigrale rezerve i snage u pozadini, kao i solidno utvrđivanje u skloništima duboko pod zemljom.

Treći je krupan problem bio: kako obezbediti redovno snabdevanje jedinica u ofanzivi, i to u situaciji kada je američka avijacija težište svojih dejstava usredsredila na saobraćajne čvorove i celokupan sistem komunikacija uništavajući železničke pruge, mostove, minirajući reke i kanale?

Zato su oslobodilačke snage pre svake ofanzive pripremale i sklanjale u zemunice deo materijalnih sredstava. Drugi deo tih sredstava doturan je svim saobraćajnim sredstvima, počev od kamiona pa do čoveka — nosača.

Na kraju, valja ukazati na to da je ofanziva oslobodilačkih snaga u Južnom Vijetnamu izvođena u jedinstvu borbenih akcija oslobodilačkih snaga u Kambodži i Laosu, kako bi se sprečio širi manevar američkih, Lon-Nolovih i snaga kraljevske laoske vojske.

Pukovnik Jože ŽUKOVEC

PVO U JUŽNOM VIJETNAMU

Zadržao bih se na nekim osnovnim faktorima koji se odnose na ulogu i dejstvo američke avijacije, ne samo u Južnom Vijetnamu već i na celom indokineskom ratištu, to jest i na teritorijama Demokratske Republike Vijetnam, Laosa i Kambodže.

Prema koncepciji komande američkih snaga, odnosno Pentagona, vazduhoplovstvo koje je bilo angažovano na tom ratištu trebalo je da odigra značajnu ulogu u vođenju rata i ostvarivanju strategijskih ciljeva agresije. Ono je trebalo da obezbedi:

- snažnu vatrenu podršku jedinicama KoV i pomorskoj pešadiji prilikom razbijanja i uništavanja pojedinih grupacija snaga FNO;
- pokretljivost i manevar jedinica KoV na bojištu uz primenu vertikalnog manevra.

Takvu koncepciju upotrebe vazduhoplovnih snaga diktirao je i karakter zemljišta (mali broj i slab kvalitet komunikacija, džungla, močvarno zemljište i sl.), što je znatno ograničavalo pokrete i manevar KoV uopšte, kao i upotrebu drugih sredstava vatrene podrške, u prvom redu artiljerije i tenkova. Oblici borbe koje su primenjivale jedinice FNO takođe su uticali na upotrebu američkih vazduhoplovnih snaga.

Konačni izraz takve koncepcije predstavlja i Niksonova doktrina »vijetnamizacije rata«, u čijem sklopu je američko vazduhoplovstvo (nakon povlačenja kopnenih snaga) trebalo da obezbedi razbijanje grupacija i da osujeti ofanzivnu moć snaga FNO te da time pruži odlučujuću pomoć jedinicama marionetskog režima. Ta doktrina je došla do izražaja naročito prilikom ofanzive FNO tokom 1972. godine u Južnom Vijetnamu, a zatim i u Kambodži. Američke vazduhoplovne snage, grupisane na indokineskom ratištu, bile su angažovane delom za dejstva u Južnom Vijetnamu, i to za podršku KoV, a znatnim delom i za dejstva na teritoriji Demokratske Republike Vijetnama, Laosa i Kambodže, naročito u zahvatu komunikacija poznatih pod nazivom »Ho Ši Minov put« radi potpune izolacije Južnog Vijetnama i sprečavanja bilo kakve materijalne i druge pomoći sa severa prema jugu i obratno — evakuacija ranjenika i slično. Ističe se činjenica da su sva dejstva vazduhoplovnih snaga, na celom ratištu, bila usko povezana i usklađena sa operacijama KoV u Južnom Vijetnamu.

Angažovanje američkih vazduhoplovnih snaga u Vijetnamu bilo je postupno, počev od sredine 1964. godine, odnosno posle poznatog incidenta sa dva američka razarača u Tonkinškom zalivu kada je i doneta odluka o upućivanju i angažovanju jakih vazduhoplovnih snaga u Indokini. Međutim, sistematska dejstva avijacije otpočela su tek početkom 1965. godine.

Amerikanci pre toga nisu ni mogli da angažuju velike vazduhoplovne snage, jer na tom ratištu nije postojala organizovana i razvijena vazduhoplovna infrastruktura, koja bi bila sposobna da obezbedi prihvata i dejstvo velikih snaga. Na celom ratištu postojalo je svega nekoliko aerodroma sa čvrstim poletno-sletnim stazama, osposobljenim za prihvata savremene mlazne avijacije (izuzev one koja se nalazila na nosačima aviona).

Koristeći snažan industrijski potencijal i obimnu mehanizaciju, kao i tipske montažne objekte za smeštaj ljudstva, za skladišta i radionice, za izgradnju stajanki i zaklona i slično, Amerikanci su uspeali da relativno brzo razviju i osposobe vazduhoplovnu infrastrukturu. Za relativno kratko vreme izgrađeno je u Južnom Vijetnamu i Tajlandu preko 20 aerodroma sa čvrstim poletno-sletnim stazama (neki aerodromi su imali više poletno-sletnih staza, a neki i za baziranje teških bombardera B-52) i preko 60 aerodroma i letelišta lakšeg tipa za potrebe pomoćne avijacije i helikopterskih jedinica, kao i niz drugih postrojenja infrastrukture (skladišta goriva, rezervnih delova, radionice, sistemi veza i radio-navigacije i drugo). Istovremeno, organizovan je i uspostavljen sistem snabdevanja tih snaga gorivom, ubojnim sredstvima, rezervnim delovima i drugim potrebama, što je vrše-

no većim delom direktno iz SAD. U toku intenzivnih dejstava godišnje je trošeno više od 1,000.000 tona ubojnih sredstava i preko 1,500.000 tona goriva.

Uporedo sa izgradnjom infrastrukture vršena je i postupna koncentracija snaga. Vazduhoplovne snage angažovane na ovom ratištu bile su različite jačine u pojedinim periodima rata, zavisno već od potreba, zadataka i eskalacije rata.

Početkom februara 1965. godine na vijetnamskom ratištu bilo je grupisano oko 600 borbenih mlaznih aviona, a kasnije (tokom 1966—67. godine) taj broj je povećan na oko 1.200 — 1.400 aviona, od čega su 60 — 80 bile supertvrđave B-52.

Posle obustavljanja bombardovanja Demokratske Republike Vijetnama, krajem 1968. godine, pa sve do početka 1972. godine, broj aviona je smanjen na oko 700 — 800, a u aprilu 1972. godine, posle obnavljanja bombardovanja DRV, na ovom ratištu je ponovo bilo koncentrisano više od 1.200 borbenih aviona, među kojima 180 — 200 B-52 i oko 100 aviona FB-111.

Osim tih snaga taktičke i strategijske avijacije, u sastavu 7. vazduhoplovne armije i 7. flote (koje su raspolagale najmodernijim mlaznim avionima velike vatrene moći) za dejstva na ovom ratištu bile su angažovane i druge vazduhoplovne snage — oko 2.400 helikoptera raznih tipova i namene, koje su se nalazile uglavnom u sastavu jedinica KoV i pomorske pešadije; oko 600 — 800 aviona transportne i lake borbene avijacije (čak su i stari transportni avioni C-47 naoružani snažnim raketnim i streljačkim naoružanjem bili korišćeni za borbu protiv snaga FNO). To je bilo moguće zato što na teritoriji Južnog Vijetnama nije postojao dovoljno organizovan i dovoljno efikasan sistem protivvazdušne odbrane.

Ukupne vazduhoplovne snage sastojale su se od nekoliko grupacija, koje su bile bazirane na teritorijama Južnog Vijetnama i Tajlanda, na 3 — 5 nosača aviona, na otoku Guam (deo B-52), a neki delovi i na Filipinima.

Osnovne karakteristike dejstva američkih vazduhoplovnih snaga angažovanih na indokineskom ratištu mogle bi se izraziti u sledećem:

1. Za razliku od poznatih doktrinarnih gledišta u smislu upotrebe i uloge strategijske bombarderske avijacije ista je u ratu — sve do 1972. godine — angažovana skoro isključivo za dejstva po snagama FNO, tj. za izvršavanje taktičkih zadataka na teritoriji Južnog Vijetnama, a u sklopu podrške KoV. Istovremeno, uporedo sa ovakvom upotrebom borbene avijacije, taktička avijacija sa kopna i nosača aviona izvršavala je strategijske zadatke — dejstvo po objektima na teritoriji Demokratske Republike Vijetnama.

Neki od razloga takve upotrebe avijacije ležali su u nedovoljnoj efikasnosti LBA prilikom dejstva po snagama FNO u uslovima pošumljenog zemljišta, gde je pronalaženje ciljeva i precizno nišanje bilo znatno otežano, kao i u bojazni od velikih gubitaka bombarderske avijacije, prvenstveno od dejstva raketnih jedinica, a što se i potvrdilo u decembru 1972. godine kada je iznad DRV oboreno 36 aviona B-52.

2. U vijetnamskom ratu bila su angažovana najsavremenija vazduhoplovna tehnička i borbena sredstva i najsavremeniji tipovi aviona, kao što su FB-111, F-4 »Fantom«, A-7 »Corsair« i drugi.

Istovremeno, prema raspoloživim i objavljenim podacima (iz američkih i vijetnamskih izvora), u ratnim dejstvima primenjeno je i praktično ispitano mnoštvo novih borbenih i tehničkih sredstava, kao što su razni tipovi vođenih raketa »V-Z« i bombi sa radio, TV ili laserski sistemom vođenja; novi eksploziv »Oktol« velike razorne moći; teške bombe FAB-8,5 tona sa površinskim dejstvom (upotrebljavane za raščišćavanje terena na koji su sletali helikopteri sa desantima, uglavnom u šumskim područjima); razne vrste detektora za izviđanje i otkrivanje položaja i pokreta jedinica FNO; mnoštvo novih najmodernijih sredstava za elektronska dejstva (izviđanje i ometanje) sa zemlje i iz vazduha; primena satelita za potrebe navigacije, meteorologije, veze i za izviđanje, kao i druga moderna borbena sredstva.¹

3. Treba uočiti činjenicu da postoje bitne razlike u načinu upotrebe i taktike dejstva avijacije na teritoriji Južnog Vijetnama (Laosu i Kambodži) u odnosu na teritoriju DRV. Te razlike proizlaze iz činjenice da jedinice FNO u Južnom Vijetnamu nisu raspolagale organizovanim sistemom PVO, dok je u DRV postojao organizovan i relativno efikasan sistem PVO, koji je raspolagao savremenim sredstvima PVO, kao što su radarska sredstva VOJN, raketne jedinice PVO, savremena lovačka avijacija, PAA i snažne jedinice PAM — delom opremljene radarsko-računarskim sredstvima.

4. U dejstvima vazduhoplovnih snaga u Južnom Vijetnamu ističu se sledeće bitne karakteristike koje zaslužuju veću pažnju:

a) Za dejstvo po jedinicama FNO u Južnom Vijetnamu (u poslednje vreme i po oslobodilačkim snagama u Kambodži) masovnije su korišćeni stratezijski bombarderi B-52. Dejstva B-52 su bila iz horizontalnog leta, sa velikih visina (6 — 10.000 metara), a bombardovali su primenom metode »tepiha« i to sa teškim razornim bombama FAB od 250 do 500 kg.

¹ Još nisu poznati svi podaci o primeni i stvarnim efektima svih borbena sredstva upotrebljenih u vijetnamskom ratu, pogotovo onih iz poslednje godine rata, 1972.

Jedan avion B-52, koji nosi 27 do 33 tone bombi, pokriva »tepihom« površinu od oko 1×3 kilometra. Zavisno od veličine prostorije na kojoj su se nalazile jedinice FNO, kao i potrebne koncentracije vatre, određivan je broj aviona B-52 za dejstvo. Dejstvo bombarderske avijacije uglavnom je izvođeno sa grupama jačine 3 do 12 aviona B-52. Treba istaći da su grupe aviona precizno dolazile na unapred određene ciljeve koristeći za to metode autonomne radio-navigacije i radarske bombarderske nišane. Te grupe su dejstvovala po ciljevima udaljenim samo jedan kilometar od sopstvenih trupa, u uslovima kada dejstva LBA, pa čak i naoružanih helikoptera, nisu bila moguća ili nisu bila dovoljno efikasna.

Takva dejstva borbene avijacije imala su određenog uticaja na dejstvo jedinica FNO — dekoncentracija snaga, a time i slabljenje njihove udarne moći. Upotreba borbene avijacije u Vijetnamu i njeno dejstvo po pojedinim jedinicama kopnene vojske nameće odgovarajuće pouke, jer takva ili njima slična dejstva nisu isključena ni u ratu koji bismo mi vodili.

b) Masovna upotreba helikoptera, koji su korišćeni za izvršavanje sledećih zadataka: izviđanje i otkrivanje položaja jedinica FNO i navođenje LBA i LaBa na otkrivene ciljeve; transport i izvođenje helikopterskih desanata jačine čete i bataljona, a često i kompletne pešadijske brigade (sa sredstvima ojačanja i vatrene podrške), koji su izvođeni u pozadini jedinica FNO a radi zatvaranja obruča ili »presecanja« pravaca povlačenja, za vreme operacija čišćenja ili prilikom izvođenja raznih iznenadnih akcija na slobodnoj teritoriji, vatrena dejstva jedinica naoružanih borbenim helikopterima, koje su bile samostalne ili u sklopu pripreme i podrške helikopterskih desanata.

Međutim, bez obzira na veoma široku primenu helikoptera i helikopterskih desanata, te jedinice nisu postizavale neke značajnije operativne, pa ni taktičke rezultate. Jer, protivdesantna odbrana je bila jedna od bitnih karakteristika dejstva jedinica FNO. Poznat je veliki broj neuspelih pokušaja helikopterskih desanata kojima su nani neti veliki gubici, ne samo prilikom upada sajgonsko-američkih snaga u Laos, kojom prilikom je izgubljeno 608 helikoptera, već i drugim operacijama. Desanti su uglavnom uvek nailazili na vešto postavljene zamke i prepreke (uključujući i minska polja) i snažnu vatru pešadijskog naoružanja, naročito u fazi prizemljenja i iskrcavanja.

c) Sledeća karakteristika dejstava u Južnom Vijetnamu jeste primena hemijskih sredstava, koja je američka avijacija u Južnom Vijetnamu veoma mnogo primenjivala. Primena raznih hemijskih sredstava imala je prilično teške posledice.

Prema raspoloživim podacima, koje je objavila Svetska zdravstvena organizacija, do kraja 1969. godine (a novi podaci iz 1973. godine navode i veće brojke), na teritoriju Južnog Vijetnama bačeno je oko 50 hiljada tona raznih hemijskih materija, ne samo herbicida za uništavanje vegetacije, već i raznih drugih otrovnih materija iz grupe nervnih bojnih otrova. Dejstvom ovih hemijskih sredstava zatrovana je površina od oko 40.000 km² (od čega 15.000 obradivih površina i 25.000 šuma) ili negde oko 35% teritorije koja je bila stalno ili povremeno pod kontrolom snaga FNO. Time je uništena vegetacija na velikim šumskim i obradivim površinama, pa i stoka, tako da su cela područja, izložena hemijskim dejstvima, ostala bez hrane. Istovremeno, dejstvom tih hemijskih sredstava zatrovano je i oko 1,300.000 stanovnika, tj. civilnog stanovništva na teritoriji Južnog Vijetnama.²

Zbog primene hemijskih materija, prema mišljenju nekih eminentnih svetskih stručnjaka, biće potrebno više desetina godina da se obnovi vegetacija i regeneracija zemljišta na tom području.

d) Jedinice Fronta nacionalnog oslobođenja na teritoriji Južnog Vijetnama koristile su za protivvazдушnu odbranu uglavnom raspoloživo pešadijsko naoružanje — PAM i ograničeni broj lakih protivavionskih topova, i to uglavnom samo u periodima većih operacija. Od PVO naoružanja korišteni su uglavnom protivavionski topovi 37 mm i protivavionski mitraljezi 12,7 i 14,5 mm. Međutim, prilikom upada u Laos, sajgonske i američke jedinice naišle su na prilično jake snage LPAA 57 mm, opremljene radarsko-računarskim sredstvima za upravljanje vatrom, čime je postignut veoma visoki stepen efikasnosti, što je prouzrokovalo velike gubitke helikoptera.

Tokom 1972. godine na teritoriji Južnog Vijetnama počela je i upotreba protivavionskih raketa tipa »strela«. Radi se o malim raketama sa IC sistemom vođenja, odnosno samonavođenja. Te rakete se ispaljuju sa ramena vojnika-strelaca. Raketa ima domet (po visini) oko 2.000 metara. Prema američkim podacima, ovim raketama je u toku 1972. godine oboreno 49 aviona i helikoptera. Međutim, nije toliko važan broj koliko činjenica da je to bilo jedno novo i veoma opasno sredstvo, naročito u borbi sa avionima i helikopterima koji nisko lete. Smatra se čak da pojava tog novog oružja može izazvati promene u taktici avijacije.

e) Za zaštitu od snažnog dejstva avijacije i veoma razornih ubojnih sredstava, jedinice FNO su u Južnom Vijetnamu, osim primene aktivnih sredstava odbrane, koristile i razne mere pasivne zaštite.

² Ovi podaci o hemijskim dejstvima izneti su februara 1970. godine u Parizu na sastanku Komisije za istraživanje američkih zločina u Vijetnamu (TASS — Večernje novosti od 25. februara 1970. godine).

Nakon prvih iskustava, kada su snage FNO u pojedinim slučajevima pretrpele veće gubitke zbog koncentracije jedinica koje su bile unosni ciljevi avijacije, pristupilo se dekoncentraciji, tako da je najveća jedinica grupisana na jednom mestu bila jačine čete. To je osim koristi imalo i lošu stranu, pogotovo prilikom izvođenja ofanzivnih dejstava, jer su bili potrebni veliki manevri i pokreti da bi se grupisale jače snage i izvela neka veća operacija.

Često su primenjivani brzi manevri, menjali se logori i položaji jedinica, naravno uz dobro maskiranje, a često su korišćeni radi obmane protivnika lažni logori i položaji.

Masovno su primenjivana i korišćena podzemna skloništa, tuneli i prirodne pećine, koje su borci i narod unapred pripremali za tu svrhu. Poznati su slučajevi gde su jedinice FNO uz prisustvo novinara u tim skloništim preživeli masovna bombardovanja »tepihom« iz B-52, i to bez ikakvih gubitaka. Skloništa su ponekad bila čak 50 metara ispod površine zemlje i mogla su da zaštite i od bombardovanja bombama težine 500 kilograma, pa i težih.

f) Dejstva i napadi jedinica FNO na američke aerodrome i baze u Južnom Vijetnamu došli su do izražaja naročito u početnom periodu rata kada su Amerikanci zbog malog broja aerodroma i velike koncentracije vazduhoplovnih snaga (200 — 300 pa i više aviona i helikoptera na jednom aerodromu), bili u nepovoljnom položaju.

U napadima koji su bili izvršeni tokom 1965. i 1966. godine na nekoliko vazduhoplovnih baza, uništavano je u jednoj bazi čak 60 do 80 aviona i helikoptera. Bilo je dovoljno da se zapali avion, pa da dođe do lančanog požara i uništenja ostalih. U takvim akcijama bilo je uništeno i nekoliko velikih skladišta goriva (posebno u bazi Da Nang), kao i skladišta ubojnog materijala, a potopljeno je i nekoliko brodova i tankera u iskrcnim lukama, koji su čekali na istovar goriva.

Amerikanci su bili prisiljeni da razviju veoma snažan sistem odbrane aerodroma i baza, što je za jedinice FNO predstavljalo značajan problem, jer je tako organizovana odbrana sprečavala izvođenje direktnih i onako efikasnih napada kao u početnom periodu rata. Naime, Amerikanci su, pored angažovanja velikih snaga (jedinice jačine i do pešadijske brigade) za neposrednu zaštitu aerodroma i baza, u radijusu od 5 do 8 kilometara, podizali po dva reda žičanih prepreka (500 metara red od reda), postavljali minska polja i raseljavali mesno stanovništvo iz tog rejona. Znači uspostavljali su punu kontrolu kretanja bilo kog živog bića u zoni aerodroma i baza. Osim toga, u rastresitom poretku, za svaki avion-helikopter, gradili su skloništa i grudobrane. Ovakvim sistemom zaštite relativno dobro

su se zaštitili od direktnih napada. Zbog toga su jedinice FNO veoma često primenjivale *vatrene udare* raketno-minobacačkom vatrom. Jasno je da su efekti takvog dejstva bili umanjeni, međutim, vatreni prepadni držali su stalno pod psihološkim pritiskom američke posade u tim bazama, tako da je sa padom mraka gotovo redovno stizala i panika, strah i neizvesnost. Jer, nikada se nije moglo znati koja će baza i kada biti napadnuta. Naprotiv, kao ponekom pravilu, napadi su uvek bili neočekivani. Zbog toga je, osim ostalog, *moralni faktor* snaga FNO bio veoma izražen.